

บทที่ 2

บทบัญญัติและหิกมะฮฺของการมีภรรยาหลายคนตามหลักกฎหมายอิสลาม

เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางของการดำเนินชีวิตในการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวที่มีภรรยาหลายคนที่ถูกค้ำตามหลักกฎหมายอิสลามและมีหิกมะฮฺในการบริหารจัดการครอบครัวในลักษณะนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาหลักการ บทบัญญัติ และหิกมะฮฺของการมีภรรยาหลายคนในอิสลามจากคัมภีร์อัลกุรอาน อัลหะดีษ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 บทบัญญัติของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม

2.1.1 บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการมีภรรยาหลายคนในอัลกุรอานมีอยู่ 2 อายะฮฺ

อัลลอฮฺบัญญัติให้มีการแต่งงานกับผู้หญิงได้ถึงสี่คนถ้าหากผู้ชายมีความสามารถดังที่ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอาน อายะฮฺที่ 3 ในสูเราะฮฺอันนิสาฮ์

อัลลอฮฺได้ตรัสไว้ว่า

﴿ وَإِنْ حِفْتُمْ إِلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ
مَتًى وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ حِفْتُمْ إِلَّا تَغْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
ذُكِّرَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ﴾

(النساء:3)

ความว่า “และหากพวกเจ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมในบรรดาเด็กกำพร้าได้⁵ ก็จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้า⁶ ในหมู่สตรีสองคน หรือสามคน หรือสี่คน แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว หรือไม่ก็หญิงที่มีมือขวาของพวกเจ้าครอบครองอยู่⁷ นั่นเป็นสิ่งที่ใกล้ยิ่งกว่าในการที่พวกเจ้าจะไม่ลำเอียง”

(อันนิสาฮ์:3)

⁵ ถ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมแก่ภรรยาที่เป็นกำพร้าได้ เป็นค้ำว่า ไม่สามารถที่จะเลี้ยงเธอให้อยู่กินดีหรือไม่เอาเงินของเธอไปใช้จ่ายแล้วไรๆ ก็จงอย่าแต่งงานกับหญิงกำพร้า เพราะการไม่ให้ความยุติธรรมแก่เธอและกินทรัพย์สินของเธอนั้นเป็นบาปใหญ่

⁶ ให้แต่งงานกับหญิงที่มีใช้เป็นกำพร้า ที่พวกเจ้าเห็นดีเห็นชอบ จะเป็นสองคน หรือสามคนหรือสี่คนก็ได้ ถ้าสามารถที่จะเลี้ยงนางเหล่านั้นด้วยความเป็นธรรม

⁷ หมายถึงหญิงทาสของพวกเจ้า

นักวิชาการได้มีความเห็นต่างกันในเรื่องการให้ความหมายของคำว่า “กลัว” ในอายะฮ์ข้างต้นดังต่อไปนี้

1) อะบูอุบายด์ฮะฮ์ (Abu Ubaidah) ได้กล่าวไว้ มีใจความว่า “خفتُم (Khiftum)” หมายถึง “أيقنتُم (I-Qantum)” เชื่อมัน

2) อุละมาฮ์บางคนได้กล่าวไว้ มีใจความว่า “خفتُم (Khiftum)” หมายถึง “ظننتُم (Zanantum)” สงสัย

3) อิบน์อะฏียะฮ์ (Ibn Atiyyah) ได้กล่าวไว้ มีใจความว่า หุซซัค (Huzzāk) ได้เลือกใช้คำว่า “(Zanantum) สงสัย” เนื่องจากความกลัวในอายะฮ์นี้อยู่ในข่ายของความสงสัย มิใช่ความมั่นใจ ซึ่งความหมายโดยรวมของอายะฮ์นี้จึงหมายถึง (ใครที่เกิดความสงสัยในใจของเขาว่าจะมีความบกพร่องในการให้ความยุติธรรม ที่มาจากสามัญสำนึก) ต่อเด็กผู้หญิงกำพร้าที่จึงหลีกเลี่ยงจากพวกเธอ (al-Qurtubiy, 1964.: 5/12)

ดังนั้นหากผู้ชายมีความกลัวในใจว่าเขาจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมต่อเด็กกำพร้าหรือบรรดาภรรยาได้ เขาก็ไม่สามารถที่จะทำการแต่งงานกับสตรีหลายคน เพื่อหลีกเลี่ยงหรือห่างไกลจากการลำเอียงหรือธรรมต่อเด็กผู้หญิงกำพร้าหรือบรรดาภรรยา แต่ควรเลือกหาสตรีที่อยู่ในครอบครัวอยู่แทนการแต่งงานใหม่กับสตรีที่เป็นไท เพื่อหลีกเลี่ยงจากการอธรรมต่อบรรดาภรรยาของท่าน

คำดำรัส ﴿ وَإِنْ خِفْتُمْ ﴾ “และหากพวกเจ้ากลัว” เป็นประโยคเงื่อนไข (شرط) ส่วน ﴿ فَانكِحُوا ﴾ เป็นคำตอบของเงื่อนไขนี้ ดังนั้นอายะฮ์นี้จึงหมายถึง “หากพวกเจ้ากลัวว่าจะไม่มีความยุติธรรมในคำตัดสินคดีและคำอุปการะเลี้ยงดูแก่พวกนาง ก็จงแต่งงานกับหญิงอื่นที่พวกเจ้าพอใจ” (al-Qurtubiy, 1964.: 5/12)

คำดำรัส ﴿ وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُفْسِدُوا فِي الْيَتَامَى ﴾ “และหากพวกเจ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมในบรรดาเด็กกำพร้าได้” อายะฮ์นี้มีได้มาเป็นคำตอบ (เพื่อบอกหukum) แก่ผู้ที่ไม่มีความกลัวว่าจะไม่ยุติธรรมสามารถมีภรรยาสองคน สามคน หรือสี่คนได้ แท้จริงแล้วมุสลิมทุกคนเห็นพ้องกันว่าผู้ชายที่ไม่มีความกลัวในใจว่าเขาจะไม่มีความยุติธรรมต่อเด็กผู้หญิงกำพร้า นั้นสามารถมีภรรยาได้มากกว่าหนึ่งคนอยู่แล้ว แต่อายะฮ์นี้ถูกประทานลงมาเพื่อเป็นคำตอบให้แก่ผู้ที่มีความกลัวในหัวใจว่าจะไม่มีความยุติธรรมต่อเด็กผู้หญิงกำพร้า (al-Shanqīṭī, nd.: 360)

คำดำรัส ﴿ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً ﴾ “แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว” หมายถึง เมื่อพวกเจ้ามีความกลัวว่าจะไม่มีความยุติธรรม

ระหว่างภรรยาทั้งสี่ในเรื่องการแบ่งเวลาและการให้ค่าอุปการะ กิจงานแต่งงานกับผู้หญิงที่เป็นไทแค่
หนึ่งคนเท่านั้น

เกาะตาอะฮฺ (Qatādah) ได้กล่าวไว้มีใจความว่า “ความหมายโดยรวมของอายะฮฺ
﴿ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ ﴾ “กิจงานแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้าในหมู่
สตรีสองคน หรือสามคน หรือสี่คน” หมายถึง หากพวกเจ้ากลัวว่าจะไม่มีความยุติธรรมต่อสตรีสี่
คนก็จงแต่งงานสามคน และหากพวกเจ้ากลัวว่าจะไม่มีความยุติธรรมต่อสตรีสามคนก็จงแต่งงานกับ
สตรีสองคน และหากพวกเจ้ากลัวว่าจะไม่มีความยุติธรรมต่อสตรีสองคนก็จงแต่งงานกับสตรีเพียง
คนเดียวเท่านั้น หรือหญิงที่เป็นทาสของพวกเจ้าก็คนที่ตามแต่ใจของพวกเจ้า (al-Izzu Bin Abdu
al-Aziz Abu Zamanin, nd.:345-346)

ในคำดำรัส ﴿ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ ﴾ “กิจ
แต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้า ในหมู่สตรี สองคน หรือสามคน หรือสี่คน” อัลลอฮฺ ﷻ ได้ใช้คำว่า مَا
(Mā) (หมายถึงสิ่งที่ไม่มีชีวิต) แทนการใช้ مَنْ (Man) (หมายถึงสิ่งมีชีวิต มีสติปัญญา) เนื่อง
จากอัลลอฮฺ ﷻ ใช้ مَا (Mā) แทนคุณลักษณะของสตรี มิได้หมายถึงตัวตนของสตรี ดังนั้นอายะฮฺนี้
จึงหมายถึง “จงแต่งงานกับสิ่งที่เจ้าพอใจจากสาวบริสุทธิ์ หรือที่เจ้าพอใจจากแม่หม้าย หรือสิ่งที่เจ้า
พอใจเนื่องจากมันเป็นสิ่งที่หะลาละแก่เจ้า เป็นต้น” (al-Shanqīti, nd.: 362)

จากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้บอกกล่าวชี้แจงด้วยการปฏิเสธถึงความสามารถของผู้ชาย
ในการจะทำให้ยุติธรรมระหว่างบรรดาสตรี พระองค์ได้ตรัสในอายะฮฺที่ 129 สุเราะฮฺอันนิสาฮ์

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ
فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴾

(النساء:129)

ความว่า “และพวกเจ้าทั้งหลายจะไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมในระหว่างบรรดาหญิง”⁸ ได้เลย และแม้ว่าพวกเจ้าจะมีความปรารถนาอันแรงกล้าก็ตาม ดังนั้นพวกเจ้าจงอย่าเอียงไปหมด แล้วพวกเจ้าก็จะปล่อยให้บรรดานาง (ที่ถูกทอดทิ้ง) นั้นประหนึ่งผู้ที่ถูกแขวนไว้⁹ และหากพวกเจ้าประนีประนอมกัน และมีความยำเกรงแล้ว แท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงอภิโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ”

(อันนิสาฮ์: 129)

อิมามอัชชาฟีอี (al-Shāfi'iyy) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับคำคำรัส **﴿وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ﴾** มีใจความว่า “ฉันทเคยได้ยินนักวิชาการบางท่านได้กล่าวเกี่ยวกับความหมายของคำคำรัส **﴿وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا﴾** “และพวกเจ้าทั้งหลายจะไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรม” แท้จริงแล้วมันหมายถึง สิ่งที่อยู่ในหัวใจ และคำคำรัส **﴿وَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ﴾** “ดังนั้นพวกเจ้าจงอย่าเอียงไปหมด” หมายถึง อย่าได้ปฏิบัติตามอารมณ์ใฝ่ต่ำของพวกเจ้าจนกระทั่งนำไปสู่การกระทำที่เอนเอียงซึ่งมิได้มาจากความตั้งใจของพวกเจ้าเอง (ความลำเอียงที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ) แล้วพวกเจ้าก็จะทอดทิ้งพวกนางอยู่ลำพังดังถูกแขวนไว้” (al-Mawardī, 1994.:9/572)

มาวารดี (al-Māwardī) ได้กล่าวไว้ ใจความว่า “จากคำคำรัสนี้ทำให้ผู้เป็นสามีนั้นจำเป็นต้องแบ่งเวรค้ำแรมแก่บรรดาภรรยาของเขา” (al-Mawardī, 1994.:9/572)

อฎุฎฮาก (al- Dhuhāk) ได้กล่าวไว้ มีใจความว่า “ในที่นี้หมายถึงเรื่องของความรักและการร่วมหลับนอน (al- Dhuhāk, 1999.: 273)

ดังนั้นความหมายโดยรวมของอายะฮ์นี้จึงหมายถึง “พวกเจ้าไม่มีความสามารถที่จะทำให้เท่าเทียมกันระหว่างบรรดาภรรยาในเรื่องของการให้ความรัก ถึงแม้ว่าพวกเจ้าพยายามจะทำให้ยุติธรรมแล้วก็ตาม ดังนั้นก็จงอย่าลำเอียงไปทางภรรยาที่เด็กกว่า สวยกว่า หรือคนที่พวกท่านรักมากกว่าไปเสียทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการให้คำอุปการะ การแบ่งเวรค้ำแรม หรือเอาใจใส่อยู่เพียงคนเดียวจนทิ้งภรรยาอื่น ทำเหมือนพวกนางถูกทอดทิ้ง จะหย่าก็ไม่ใช่ จะเป็นภรรยาที่ไม่เชิง”

⁸ บรรดาภรรยา

⁹ อย่าได้ทุ่มเทความรักให้แก่คนใดคนหนึ่งจนหมดหัวใจ หรือหลงจนขาดสติ แล้วทอดทิ้งอีกคนหนึ่งไว้โดยไม่เอาใจใส่ดูแล

¹⁰ จะอยู่ในฐานะภรรยาที่ไม่เชิง จะเป็นผู้ถูกหย่าก็ไม่ใช่

อิมามชาฟีอีซ (al-Shāfi'ī) ได้กล่าวเกี่ยวกับคำดำรัส ﴿ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ ﴾
 “ดังนั้นพวกเจ้าจงอย่าเอียงไปหมด” มีใจความว่า “อายะฮ์นี้หมายถึง ดังนั้นพวกเจ้าก็จงอย่าเอนเอียง
 ด้วยการกระทำของพวกท่าน และปฏิบัติต่อนางตามอารมณ์เสน่หานั่นเอง และคำดำรัส ﴿ فَتَذَرُوهَا ﴾
 ﴿ كَلِمَةً مَّعْلُومَةً ﴾ “แล้วพวกเจ้าก็จะปล่อยให้บรรดานาง (ที่ถูกทอดทิ้ง) นั้นประหนึ่งผู้ที่ถูกแขวนไว้” อายะฮ์นี้หมายถึง เหมือนมิได้เกี่ยวข้องกับอะไรต่อกัน หรือมิได้เป็นสามีภรรยา” (al-Mawardi, 1994.: 9/573)

อับดุลหัก (Abdulhaq Bin Ghālib Bin Atiyyah al-Āndalusiyy) ได้กล่าวไว้
 เกี่ยวกับคำดำรัส ﴿ وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ ﴾ “และพวกเจ้าทั้งหลายจะไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมในระหว่างบรรดาภรรยาได้เลย และแม้ว่าพวกเจ้าจะมีความปรารถนาอันแรงกล้าก็ตาม” ในที่นี้หมายถึง ความยุติธรรมที่สมบูรณ์แบบ (عدل التام) ในเรื่องของการกระทำ คำพูด ความรัก การร่วมหลับนอน เป็นต้น ท่านเราะสูล ﷺ ก็ได้มีความพยายามในเรื่องนี้อย่างที่สุด แต่ก็ขออภัยต่ออัลลอฮ์ ﷻ เพื่อให้พระองค์ให้อภัยต่อสิ่งที่ท่านนั้นไม่สามารถจะปฏิบัติได้ เช่นเดียวกับท่านอุมร์ อิบน์ อัลคอกฏออบ (Umar Ibn al-Khattab) (Abdulhaq Bin Ghālib Bin Atiyyah al-Āndalusiyy, 2001.:120-121) ได้กล่าวไว้

عن ابن الخطاب يقول : "اللهم قلبي فلا أملكه وأماسوى ذلك فأرجو أن أعدل"

ความว่า “โอ้อัลลอฮ์ หัวใจของฉันมิได้เป็นของฉัน แต่นอกเหนือจากหัวใจแล้ว ฉันหวังว่าฉันจะยุติธรรมที่สุด”

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ชี้แจงถึงการไม่มีความสามารถในการที่จะยุติธรรมด้วยการปฏิเสธเพื่อมิให้เกิดการลำเอียงขึ้นมาแม้แต่นิดเดียนั่นเอง และเพื่อมิให้มีเพิ่มขึ้นหรือลดลง(ความไม่เท่ากัน)ในสิ่งที่ผู้ชายจำเป็นต้องปฏิบัติต่อบรรดาภรรยาของเขา ส่วนเรื่องของใจนั้นแน่นอนว่ามันเกินความสามารถของผู้ชายที่จะควบคุมสิ่งที่เกิดความไม่เท่ากันได้ เช่น การสัญญา การมองกันอย่างลึกซึ้ง การหัวเราะหยอกล้อ เป็นต้น แท้จริงแล้วความเท่าเทียมในเรื่องดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากต่อการกำหนดความสามารถ อัลลอฮ์ ﷻ จึงผูกคำปฏิเสธไว้ด้วยความสามารถ (وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا) ในการให้ความเท่าเทียม เพื่อให้ผู้ชายนั้นมีความระมัดระวังในเรื่องดังกล่าวนั่นเอง (Muhammad Bin Yūsuf Bin Alī Bin Yūsuf Bin Hyān al-Shahīr, 1993.: 380)

คำดำรัส ﴿ وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ ﴾ “และพวกเจ้าทั้งหลายจะไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมในระหว่างบรรดาภรรยาได้เลย และแม้ว่าพวกเจ้าจะมี

ความปรารถนาอันแรงกล้าก็ตาม” ในที่นี้หมายถึง มนุษย์นั้นไม่มีความสามารถจะให้ความเท่าเทียมแก่สตรีได้ในทุกด้าน แม้ว่าเขาจะมีความยุติธรรมในเรื่องของการแบ่งแรงแบบแล้วก็ตาม เพราะในหัวใจของเขา หรืออารมณ์เสนาหาที่มีต่อบรรดาภรรยาที่ต่างกันอยู่แล้ว ดังที่อิบน อับบาส (Ibn Abbās) อุบัยดะฮฺ อัศสลมานีย์ (Uḅaidah al-Salmāniy) และมุญาฮิด (Mujahid) และหะสัน อัลบะเศาะรีย (Hasan al-Basoriy) และอ็ดฎุฮาก บิน มุซาหิม (al-Dhuhāk Bin Muzāhim) อิบนอะบีฮาติม (Ibn Abi Hatim) ได้กล่าวไว้ อะบุซุรออะฮฺ (Abu Zurāah) ได้รายงานแก่พวกเรา อิบน อะบีชัยบะฮฺ (Ibn Abi Shaibah) ได้รายงานแก่พวกเรา หุศัยน อัลญะฟีฟีย์ (Husain al-Juāfiy) ได้รายงานแก่พวกเรา จากซาอิดะฮฺ (Zaidah) จากอับดุลอะซีซ บิน รุฟัยอฺ (Abdu al-Azīz Bin Rufaii) จากอิบน อะบีมุลัยกะฮฺ (Ibn Abi Mulaikah) ได้กล่าวว่า “อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานอายะฮฺนี้ลงมาเนื่องด้วยเรื่องของท่านหญิงอาอิชะฮฺ นั่นคือท่านเราะฮฺลุล ﷺ มีความรักต่อเธอมากกว่าภรรยาคนอื่นๆ

﴿ وَكُنْ تَسْتَبِيحُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ ﴾ “และพวกเจ้าทั้งหลายจะไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมในระหว่างบรรดาภรรยาได้เลย และแม้ว่าพวกเจ้าจะมีความปรารถนาอันแรงกล้าก็ตาม” ความยุติธรรมที่อัลลอฮฺ ﷻ พுகถึงในอายะฮฺนี้คือความยุติธรรมในเรื่องของการให้ความรักและความเสนาหา หรือความลำเอียงที่เป็นไปโดยธรรมชาติ เพราะเป็นสิ่งที่เกินความสามารถของมนุษย์จะควบคุมมันได้ ซึ่งต่างจากความยุติธรรมในเรื่องของการให้สิทธิทางด้านหลักกฎหมายอิสลาม เพราะสิ่งนี้สามารถที่จะกระทำให้ยุติธรรมได้ (al-Allamah Muhammad al-Amīn Bin Muhammad al-Mukhtār, nd.:317)

ตามความเข้าใจของนักวิชาการส่วนใหญ่ (جمهور العلماء) ของทั้งสองอายะฮฺข้างต้นนี้ทำให้ได้มาซึ่ง hukum ต่างๆ ดังนี้

- 1) อนุญาตให้มีภรรยาหลายคนได้สูงสุดจำนวน 4 คน
- 2) การมีภรรยาหลายคนนั้นมีเงื่อนไขคือ ต้องมีความยุติธรรมระหว่างบรรดาภรรยาทั้งหมด หากผู้ชายมีความไม่แน่ใจว่าจะสามารถให้ความยุติธรรมระหว่างบรรดาภรรยาแล้วไม่เป็นที่อนุญาตให้มีภรรยามากกว่าหนึ่งคน
- 3) ความยุติธรรมในอายะฮฺที่ 3 ของสุเราะฮฺอันนิสาฮฺนั้นหมายถึง ความยุติธรรมในสิ่งที่สามารถมองเห็นและจับต้องได้ เช่น การให้ที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภคและบริโภค การร่วมหลับนอนและการดูแลเอาใจใส่ เป็นต้น
- 4) จากข้อ 3 ทำให้มีเงื่อนไขในข้อนี้คือ มีความสามารถในการจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูบรรดาภรรยาและบรรดาลูกๆ

5) ความยุติธรรมในอายุ 129 ของสุเราะฮ์อันนิสาอ์หมายถึง ความยุติธรรมในเรื่องของความรักที่สามีให้ระหว่างบรรดาภรรยา แม้ว่าเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากที่จะแบ่งความรักให้เท่าๆกันระหว่างบรรดาภรรยา (Muhammad Bin Musfir Bin Husayn al-Tawil, 2004.:6) แต่สามีจะต้องมีความพยายามอย่างยิ่งยวดที่จะทำให้เท่าเทียมมากที่สุด นอกจากความรู้สึกที่มันเอนเอียงไปโดยไม่ได้ตั้งใจหรือเป็นไปโดยธรรมชาติ แน่แน่นอนว่าอัลลอฮ์ ﷻ ไม่บังคับในสิ่งที่เกินความสามารถของบ่าวจะภักดีได้ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ﴾

(البقرة : 286)

ความว่า “อัลลอฮ์จะไม่ทรงบังคับชีวิตหนึ่งชีวิตใดนอกจากตามความสามารถของชีวิตนั้นเท่านั้น”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 286)

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นสามีต้องไม่ทำให้เห็นว่าความรักทั้งหมดที่มี มีให้แก่คนเดียวเท่านั้น จนทำให้ภรรยาที่เหลือนั้นกลายเป็นเหมือนคนที่ถูกทอดทิ้ง สถานะของเธอเหมือนว่าไม่ได้เป็นภรรยาแล้วแต่ก็ไม่ได้ถูกหย่า (คล้ายว่าขังเธอให้ทรมาน ไม่รักแต่ไม่ปล่อย) แต่สิ่งที่สามีควรทำคือดูแลเอาใจใส่ทุกคนด้วยดีจนทำให้เธอเหล่านั้นรู้สึกผูกพันกับสามีและไม่รู้สึกโดดเดี่ยว (Muhammad Bin Musfir Bin Husayn al-Tawil, 2004.:6)

ดังนั้น ความยุติธรรมในอายุ 129 นั้นหมายถึง ความยุติธรรมในเรื่องที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกระทำได้ ส่วนความยุติธรรมในอายุที่สองนั้นหมายถึง ความยุติธรรมในเรื่องที่เป็นนามธรรมนั่นคือความรัก ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ธรรมดาไม่สามารถจะควบคุมมันได้

แท้จริงแล้วท่านเราะฮ์สูล ﷺ มีความยุติธรรมต่อบรรดาภรรยาในทุกสิ่งทุกอย่างที่มองเห็นได้ แต่สิ่งที่ยืนยันว่าท่านนั้นไม่มีความสามารถจะควบคุมหัวใจในเรื่องความรักคือ หะดีษที่ท่านเราะฮ์สูล ﷺ ได้กล่าวขอคุอูอ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ว่า (al-Qurtubiy, 1964.:5/407)

((اللَّهُمَّ هَذَا قَسَمِي فِيمَا أَمْلِكُ ، فَلَا تَلْمِني فِيمَا تَمْلِكُ وَلَا أَمْلِكُ))

(أخرجه أبو داود : 2134)

ความว่า “โอ้อัลลอฮฺ นี่คือการแบ่งของข้าพระองค์ในสิ่งที่ข้าพระองค์มีอยู่ ดังนั้น โปรดอย่าได้ตำหนิข้าพระองค์เลยในการแบ่ง (ความรัก) ซึ่งมีแต่พระองค์เท่านั้นที่สามารถควบคุมได้”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2134)

2.1.2 หลักฐานสนับสนุนการมีภรรยาหลายคนจากอัสสุนนะฮฺ

รายงานจากเศาะฮาบะฮฺ สอีด บิน ญบัยร رضي الله عنه กล่าวว่า

((عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ: قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ: هَلْ تَزَوَّجْتَ؟ قُلْتُ: لَا!! قَالَ: فَتَزَوَّجْ؛ فَإِنَّ خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَكْثَرُهَا نِسَاءً))

(أخرجه البخاري: 5069)

ความว่า “อิบนุอับบาสถามฉันว่า “แต่งงานรียัง?” ฉันตอบกลับไปว่า “ยัง” อิบนุอับบาสจึงตอบกลับมว่า “จงแต่งงานเถิด แท้จริงแล้วผู้ที่ดีเลิศในประชาชาตินี้ คือผู้ที่มีภรรยาหลายคน”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy:5069)

2.1.3 หุกม¹¹ของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَإِنْ حِفْظُهُمْ أَلَّا تُفْسِدُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَتًى وَثَلَاثَ وَرَبَاعَ فَإِنْ حِفْظُهُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ﴾

(النساء:3)

ความว่า “และหากพวกเจ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมในบรรดาเด็กกำพร้าได้ ก็จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้า ในหมู่สตรี สองคน หรือสามคน หรือสี่คน แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว หรือ ไม่ก็หญิงที่มีมือขวาของพวกเจ้าครอบครองอยู่ นั่นเป็นสิ่งที่ใกล้ยิ่งกว่าในการที่พวกเจ้าจะไม่ล่าเอียง”

(อันนิสาฮ์ : 3)

¹¹ หุกม หมายถึงการตัดสินหรือการชี้ขาดในเรื่องต่างๆตามแนวทางศาสนาได้บัญญัติไว้ ซึ่งตามหลักศาสนาอิสลามนั้นได้บัญญัติกฎเกณฑ์ไว้ห้าข้อ คือ วาญิบ สุนนะฮฺ ฮะรออม มักรูหและมูบาหฺ

وَإِنْ خِفْتُمْ (Wa In Khiftum) อัลกุฎบียีได้กล่าวไว้โดยมีใจความว่า “แท้จริงแล้วความหมายของคำว่า “กลัว” ในอายะฮ์นี้ คือการคาดการณ์” (al-Qurtubiy, 1964.:5/12)

مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النَّسَاءِ (Mā Tābalakum Min al-Nisāá) หมายถึง ผู้หญิงที่ทะเลสาบต่อเจ้า หรือผู้ที่ถูกอนุญาตให้แต่งงานด้วย (al-Qurtubiy, 1964.:5/15)

مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعًا (Mathnā Wa Thulātha Wa Rubāā) นักวิชาการวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องกันในอายะฮ์นี้ว่า สำหรับใครที่ไม่มี ความกลัวว่าตัวเองจะก่อกรรมต่อเด็กผู้หญิงกำพร้าแล้ว เขาก็สามารถที่จะทำการแต่งงานกับสตรีมากกว่าหนึ่งคน สองคน สามคน หรือสี่คน (al-Qurtubiy, 1964.:5/19)

فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً (Fa In Khiftum Állā Taādilū Fa Wāhidah) อัลกุฎบียีได้กล่าวไว้โดยมีใจความว่า “เกรงกลัวในที่นี้หมายถึง กลัวว่าจะลำเอียงในเรื่องความรัก การหลับนอน การอยู่ร่วมกัน และการแบ่งเวลาค้างแรมระหว่างบรรดาภรรยาทั้งสี่คน หรือสามคน หรือสองคน ก็ห้ามมิเพิ่มจากหนึ่งคน ซึ่งจะทำให้ไม่มีความสามารถในการแบ่งความเท่าเทียมในเรื่องของเวลา หรือการอยู่ร่วมกันด้วยดีได้ ดังกล่าวนี้เป็นหลักฐานว่า สามิจำเป็นจะต้องยุติธรรมในเรื่องที่กล่าวมาข้างต้น” (al-Qurtubiy, 1964.:5/20)

أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ (Aau Mā Malakat Ímánukum) หมายถึง ทาสหญิงที่อยู่ในครอบครอง

ذَلِكَ أَذَىٰ آلَا تَعُولُوا (Dhālika Adnā Állā Tuādilū) หมายถึง สิ่งนี้เป็นสิ่งที่สามารถจะสกัดหรือยับยั้งการกระทำที่จะนำไปสู่การลำเอียงหรือการอธรรม

إِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا... (Fa In Khiftum Állā Taādilū...) หมายถึง หากพวกเจ้าเกรงกลัวจากการมีภรรยาหลายคนว่าจะไม่มีความยุติธรรมระหว่างพวกนางทั้งหลาย...” (Ibn Kathīr, 1999.:2/212)

ซัยคุ มุฮัมมัด สอลิฮ (Muhammad Solih al-Munajjid) ได้กล่าวไว้มีใจความว่า “ตัวบทของอายะฮ์นี้ได้ให้ความเข้าใจว่าอิสลามอนุญาตให้ผู้ชายสามารถมีภรรยาหลายคนได้ ดังนั้นตามหลักบัญญัติของอิสลามแล้ว ผู้ชายสามารถแต่งงานหนึ่งคน สองคน สามคน หรือสี่คนในเวลาเดียวกัน และไม่อนุญาตให้เกินสี่คน และสิ่งนี้คือคำกล่าวของนักวิชาการตัฟซีร นักวิชาการฟิกฮ์ และมุสลิมทั่วไป โดยไม่มีใครคัดค้านเลย” (Fatawa Muhammad Solih al-Munajjid 14022.Islamqa.info)

หลังจากนั้นอัลลอฮ์ ﷻ ได้บอกกล่าวชี้แจงด้วยการปฏิเสธถึงความสามารถของผู้ชายในการจะทำให้ยุติธรรมระหว่างบรรดาสตรี พระองค์ได้ตรัสในอายะฮ์ที่ 129 สุเราะฮ์อันนิสาอ์

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَذَرُوهُنَّ كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴾

(النساء: 129)

ความว่า “และพวกเจ้าไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมในระหว่างบรรดาหญิงได้เลยและแม้ว่าพวกเจ้าจะมีความปรารถนาอันแรงกล้าก็ตามดังนั้นพวกเจ้าจงอย่าเอียงไปหมดแล้วพวกเจ้าก็จะปล่อยให้บรรดานาง (ที่ถูกทอดทิ้ง) นั้นประหนึ่งผู้ที่ถูกแขวนไว้และหากพวกเจ้าประนีประนอมกันและมีความยำเกรงแล้วแท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษผู้ทรงเมตตาเสมอ”

(อันนิสาอ์ : 129)

(Wa Lan TasTaṭīʿū An Taʿdilū Baina al-Nisaaʾ) อัลลอฮ์ ﷻ ได้บอกกล่าวชี้แจงด้วยการปฏิเสธถึงความสามารถของผู้ชายในการจะทำให้ยุติธรรมระหว่างบรรดาสตรี นั่นคือธรรมชาติของหัวใจในการที่จะลำเอียงในการให้ความรัก การหลับนอน และความเสน่หา ซึ่งอัลลอฮ์ ﷻ ได้ยืนยันถึงธรรมชาติของมนุษย์ที่ไม่สามารถจะควบคุมจิตใจให้เอนไปทางใดทางหนึ่งได้ (al-Qurtubiy, 1964.:5/407)

(Fa Lā Tamīlū Kulla al-Mayl) มุญาฮิด (Mujāhid) ได้กล่าวไว้มีใจความว่า “หมายถึง พวกท่านอย่าตั้งใจทำร้ายหรือทำไม่ดีต่อกัน แต่จงให้ความเท่าเทียมในเรื่องของการแบ่งเวลา และเรื่องนัฟเกาะห์ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ไม่เกินความสามารถที่จะกระทำได้” (al-Qurtubiy, 1964.:5/407)

(Fa Tadhārūhā Ka al-Muallaqah) หมายถึง ปล่อยให้พวกนางให้อยู่เหมือนถูกแขวนไว้ จะหย่าก็ไม่ใช่ แต่ก็เหมือนไม่ได้เป็นภรรยาด้วยเช่นกัน (al-Qurtubiy, 1964.:5/408)

หะสัน (Hasan) ได้กล่าวไว้มีใจความว่า “เปรียบเหมือนสิ่งหนึ่งที่ถูกแขวนไว้ด้วยสิ่งหนึ่ง” (al-Qurtubiy, 1964.:5/408)

เกาะตาอะฮ์ (Qatādah) ได้กล่าวไว้มีใจความว่า “คล้ายกับว่าถูกคุมขัง” (al-Qurtubiy, 1964.:5/408)

Abdu al-taowab Haikal (Abdu al-taowab Haikal. n.d.: 24- 54) ได้กล่าวไว้ใจความว่า จากอายะฮ์อัลกุรอานทั้งสองอายะฮ์นี้ทำให้อูละมาอ์มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไปหลายทรรศนะด้วยกันดังนี้¹²

1- ทรรศนะนี้ได้ห้ามการมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนอย่างเด็ดขาด

เนื่องจากทรรศนะนี้ได้อธิบายด้วยบทของอายะฮ์ที่เกี่ยวข้องทั้งสองอายะฮ์ตามความเข้าใจของพวกเขาว่าคำชี้แจงของอัลลอฮ์ ﷻ ด้วยการปฏิเสธถึงความสามารถของผู้ชายในการจะ ทำให้มีความยุติธรรมต่อบรรดาภรรยาในอายะฮ์ที่ 129 สุเราะฮ์ฮุณนึส่าฮ์นั้นเป็นการปฏิเสธความสามารถ (ของผู้ชาย) อย่างสิ้นเชิง (หมายความว่าไม่มีทางใดเลยที่ผู้ชายจะสามารถจะให้ความยุติธรรมต่อบรรดาสตรีได้) ดังนั้นทรรศนะนี้จึงห้ามปรามการมีภรรยาหลายคนอย่างเด็ดขาด

2- ทรรศนะนี้ได้ห้ามมีภรรยามากกว่าหนึ่งคน นอกจากมีความจำเป็นบางอย่าง

ซึ่งความจำเป็นตรงนี้หมายถึง การเกิดปรากฏการณ์ ปัญหา หรือข้อบกพร่องบางอย่างที่ทำให้สามีจำเป็นจะต้องมีภรรยาเพิ่ม(แทนการหย่าภรรยาคนแรกแล้วไปแต่งงานใหม่) เพื่อทดแทนหรือแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น เช่น ภรรยาเป็นหมันไม่สามารถมีลูกให้สามีได้ ภรรยาป่วยหนักที่ไม่สามารถจะหลับนอนกับสามีได้ หรือเพื่อช่วยเหลือแม่หม้าย เป็นต้น

3- อนุญาตให้มีภรรยามากกว่าหนึ่งคน โดยจำกัดให้มีได้สี่คนเท่านั้น

จากอายะฮ์ที่เกี่ยวข้องในสุเราะฮ์ฮุณนึส่าฮ์ (อายะฮ์ 3) นั้น อิสลามได้อนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาได้หนึ่งคน สองคน สามคน และสี่คน โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องไม่มีความกลัวในใจว่าจะก่ออธรรมต่อบรรดาภรรยาในทุกเรื่อง นอกจากเรื่องที่อยู่เหนือความสามารถของมนุษย์จะควบคุมได้ (หลังจากพยายามอย่างขยันขันแข็งแล้ว)

หลักฐานสนับสนุนพร้อมข้ออภิปราย และทรรศนะที่ถูกต้อง

ทรรศนะที่ 1 : ได้รวมทั้งสองอายะฮ์เข้าด้วยกัน จนได้ความหมายตามความเข้าใจของพวกเขาดังนี้

อายะฮ์ที่ 1

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

¹² มีอูละมาอ์บางทรรศนะได้อ้างว่าอายะฮ์(عَلَيْكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَنْ تَبَعْتُمْ وَأُولَاتِ الْأَنْفُسِ الْيَتَامَى) หมายถึง อนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาได้ 18 คน และบางทรรศนะได้อ้างว่าอายะฮ์นี้หมายถึง อนุญาตให้ภรรยาได้ 9 คน และอีกทรรศนะได้อ้างว่าอายะฮ์นี้ หมายถึง อนุญาตให้ภรรยาได้ไม่จำกัดจำนวน

﴿ وَإِنْ حِفْتُمْ إِلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ
مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ حِفْتُمْ إِلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
ذَٰلِكَ أَذَىٰ لَا تَعُولُوا ﴾

(النساء: 3)

ความว่า “และหากพวกเจ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมใน
บรรดาเด็กกำพร้าได้ ก็จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้า ในหมู่สตรี สอง
คน หรือสามคน หรือสี่คน แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความ
ยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว หรือไม่มีก็หญิงที่มีมือขวาของพวกเจ้า
ครอบครองอยู่ นั่นเป็นสิ่งที่ใกล้ยิ่งกว่าในการที่พวกเจ้าจะไม่ลำเอียง”

(อันนิสาอ์ : 3)

อายะฮ์ที่ 2

อัลลอฮ์ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานอีกว่า

﴿ وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ
فَتَذَرُوهُمَا كَالْمَغْلَقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا رَحِيمًا ﴾

(النساء: 129)

ความว่า “และพวกเจ้าไม่สามารถที่จะให้ความยุติธรรมในระหว่าง
บรรดาหญิงได้เลยและแม้ว่าพวกเจ้าจะมีความปรารถนาอันแรงกล้าก็
ตามคตินั้นพวกเจ้าจงอย่าเอียงไปหมดแล้วพวกเจ้าก็จะปล่อยให้
บรรดานาง (ที่ถูกทอดทิ้ง) นั้นประหนึ่งผู้ที่ถูกแขวนไว้และหากพวก
เจ้าประนีประนอมกันและมีความยำเกรงแล้วแท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้
ทรงอภัยโทษผู้ทรงเมตตาเสมอ”

(อันนิสาอ์ : 129)

จากอายะฮ์ทั้งสอง(อันนิสาอ์ : 3) และ (อันนิสาอ์ : 129) นักวิชาการ(อุละมาอ์)ใน
ทรรศนะที่ 1 ได้อธิบายตามความเข้าใจของพวกเขาว่า

อายะฮ์ที่ 1 ทำให้เข้าใจว่า เงื่อนไขในการอนุญาตการมีภรรยาหลายคนนั้นก็คือ
“การมีความยุติธรรม” (ระหว่างพวกนาง)

อายะฮ์ที่ 2 ทำให้เข้าใจว่า ความยุติธรรมของผู้ชายที่จะมีต่อบรรดาภรรยาเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ หรือเป็นสิ่งที่ยากมากสำหรับผู้ชาย หากแม้ว่าเขาจะพยายามอย่างมากก็ตาม ดังนั้นพระคณานี้จึงมองว่า การมีภรรยาหลายคนนั้นหะรอมด้วยกับตัวบทของสองอายะฮ์นี้

ข้ออภิปรายและหลักฐานสนับสนุน

แท้จริงแล้วคำว่า “ยุติธรรม” ที่เป็นเงื่อนไขในการอนุญาตให้มีภรรยาหลายคนในอายะฮ์แรกนั้น ไม่ได้หมายถึง “ความยุติธรรม” ที่จะมาปฏิเสธ “ความสามารถ” ที่พูดถึงในอายะฮ์ที่สองเลย แต่ “ความยุติธรรม” ที่พูดถึงในอายะฮ์แรก หมายถึง ความยุติธรรมที่คนๆ หนึ่งมีความสามารถจะกระทำได้นั้นคือความยุติธรรมที่เป็นรูปธรรม เช่น การให้ที่อยู่อาศัย การให้เงินเฟ้อ การแบ่งเวลาในการค้างแรม ฯลฯ ซึ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้ชายจะต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว ส่วน “ความยุติธรรม” ที่พูดถึงในอายะฮ์ที่สองนั้น หมายถึงความยุติธรรมที่เป็นนามธรรมเกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่ออกมาจากเบื้องลึกของจิตใจ ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถที่จะควบคุมมันได้ ดังนั้น “ความยุติธรรม” ในรูปแบบนี้จึงไม่เกี่ยวข้องกับควมรับผิดชอบที่จำเป็น เพราะใจมิใช่สิ่งที่มนุษย์สามารถควบคุมได้ หากแต่มันอยู่ภายใต้การควบคุมของพระองค์แต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น

แท้จริงแล้วอัลลอฮ์ ﷻ ได้จบอายะฮ์ที่สองด้วยคำของพระองค์ว่า...

﴿ فَلَا تَمْلِكُوا كُلَّ الْمَالِ فَتَدْرُجُوهَا كَالْمَلْعَلَةِ... ﴾

(النساء: 129)

ความว่า “พวกเจ้าจงอย่าเอียงไปหมดแล้วพวกเจ้าก็จะปล่อยให้บรรดานาง (ที่ถูกทอดทิ้ง) นั้นประหนึ่งผู้ที่ถูกแขวนไว้”

(อันนิสาฮ์ :129)

การลงท้ายในลักษณะนี้ทำให้เข้าใจความหมายของคำว่า “ยุติธรรม” ที่มนุษย์ไม่สามารถจะกระทำได้นั้นคือ ความยุติธรรมในเรื่องของความรัก(จิตใจ)เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกินความสามารถของมนุษย์จะควบคุมมันได้ แต่ก็ไม่ควรที่จะเอนเอียงความรักทั้งหมดไปให้คนๆ เดียวจนอีกคนรู้สึกว่าการถูกทอดทิ้งประหนึ่งผู้ที่ถูกแขวนไว้ คืออยู่ในฐานะภรรยาที่ไม่เชิง จะเป็นผู้ถูกหย่าก็ไม่ใช่

สรุปความเข้าใจที่ได้จากอายะฮ์นี้ก็คือ อัลลอฮ์ห้ามสามีไม่ให้ทุ่มเททั้งหัวใจให้ใครคนใดคนหนึ่งจากบรรดาภรรยาทั้งหมดจนทำให้ภรรยาอื่น ๆ นั้นมีความรู้สึกตัวเองถูกทอดทิ้ง แต่ก็เป็นสิ่งที่ให้อภัยได้ หากเป็นกรณีจะไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของการให้ความรัก

ท่านเราะสูล ﷺ มีความยุติธรรมระหว่างบรรดาภรรยาของท่านในทุกเรื่องยกเว้นเรื่องของการรัก ดังคำกล่าวของท่านในหะดีษ...

((اللَّهُمَّ هَذَا قَسَمِي فِيمَا أَمْلِكُ ، فَلَا تُلْمَنِي فِيمَا تَمْلِكُ وَلَا أَمْلِكُ))

(أخرجه أبو داود : 2134)

ความว่า “โอ้อัลลอฮฺ นี่คือการแบ่งของข้าพระองค์ในสิ่งที่ข้าพระองค์มีอยู่ ดังนั้น โปรดอย่าได้ตำหนิข้าพระองค์เลยในการแบ่ง (ความรัก) ซึ่งมีแต่พระองค์เท่านั้นที่สามารถควบคุมได้”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2134)

เป็นเรื่องที่มีอาจเป็นไปได้ที่อัลลอฮฺอนุญาตให้มีภรรยาได้หลายคนด้วยเงื่อนไข ต้องมีความยุติธรรมในอายะฮฺที่หนึ่ง และอัลลอฮฺก็ปฏิเสธถึงความสามารถในการให้ความยุติธรรม (ซึ่งเป็นเงื่อนไขในการอนุญาตให้มีภรรยาหลายคนในอายะฮฺแรก) ในอายะฮฺที่สอง แล้วจะมีประโยชน์อันใดเล่าที่อัลลอฮฺจะกล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า (จงแต่งงาน...2 หรือ 3 หรือ 4)...หรือมันจะเป็นบทบัญญัติที่ไม่สามารถจะกระทำได้จริง?

อัลลอฮฺ ﷻ ได้บัญญัติในอัลกุรอานว่าห้ามผู้ชายหนึ่งคนแต่งงานกับหญิงสาวที่เป็นพี่น้องกันในเวลาเดียวกันทั้งหมด อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَأَنْ يَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ... ﴾

(النساء : 23)

ความว่า “และการที่พวกเจ้ารวมระหว่างหญิงสองพี่น้องไว้ด้วยกัน นอกจากที่ได้ผ่านพ้นไปแล้วเท่านั้น”

(อันนิสาฮ์ :23)

บทบัญญัตินี้จะมีความหมายอันใดเล่า หากว่าการมีภรรยาหลายคนเป็นเรื่องหะรอม??

ท่านเราะสูล ﷺ เป็นทูตของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ถูกส่งมาเพื่อบรรยายอัลกุรอานให้ประจักษ์ชัดแจ้งด้วยการกระทำและคำพูด ทั้งยังเป็นผู้เผยแพร่สิ่งหะลาลและหะรอม ในขณะเดียวกันท่านเราะสูล ﷺ ก็มีภรรยาหลายคน หากว่าการมีภรรยาหลายคนเป็นสิ่งที่ไม่อนุญาตในอิสลาม แน่แน่นอนว่าทูตของอัลลอฮฺจะไม่กระทำสิ่งนี้ แล้วโยเล้าทรศนะนี้จึงพูดว่าการมีภรรยาหลายคนนั้นหะรอม? หรือว่าท่านเราะสูล ﷺ ได้กระทำในสิ่งที่ตรงข้ามกับบทบัญญัติของอัลลอฮฺ

ทรงสนะนี้ได้อธิบายอายะฮ์ข้างต้นว่าแท้จริงแล้วอัลลอฮ์ได้สั่งให้ญาติผู้ใกล้ชิดของเด็กหญิงที่กำพร้าที่มีเด็กหญิงกำพร้าอยู่ในความดูแล ที่มีอุปสรรคหรือความลำบากบางอย่างในการปกครองดูแลพวกนาง ดังนั้นอายะฮ์นี้จึงเปิดโอกาสและให้ความง่ายคายแก่ผู้ปกครองในการที่จะดูแลพวกนางด้วยการแต่งงานสองคน สามคน หรือสี่คน

2- การแต่งงานเพียงหนึ่งคนนั้นเป็นหุกมดั้งเดิมในอิสลาม การแต่งงานหลายคนนั้นเป็นเรื่องที่ยกเว้นได้ในบางกรณี ดังนั้นการยกเว้นจะไม่ถูกนำมาใช้นอกจากความจำเป็นเท่านั้น และความจำเป็นจะชัดเจนก็ต่อเมื่อมีเหตุผลใดเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ต้องแต่งงานหลายคน

3- เมื่อการมีภรรยาหลายคนมิได้บัญญัติไว้ให้สำหรับผู้ที่มิรสนิยมการมีภรรยาหลายคนดังที่อัลลอฮ์ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานความว่า “การแต่งงานหลายคนนั้นหะรอมสำหรับคนที่ไม่มีความยุติธรรม หรือควรหลีกเลี่ยงหากคิดว่าความอธรรมจะต้องเกิดขึ้นแน่นอน” ดังนั้นการแต่งงานหลายคนนั้นจึงอนุญาตครบเท่าที่มีความจำเป็นเท่านั้น

4- แม้ว่าการตั้งเงื่อนไข “ความจำเป็น” นั้นใช้ได้ แต่การมีภรรยาหลายคนนั้นก็ไม่วายที่จะนำมาซึ่งความโกลาหลเกิดขึ้นในครอบครัวแน่นอน

ข้ออภิปรายและหลักฐานสนับสนุน

1- ทรงสนะนี้ได้อ้างว่าอายะฮ์ที่กล่าวถึงการอนุญาตให้มีภรรยาหลายคนนั้นเนื่องจากเพื่อแก้ปัญหากรณีญาติผู้ใกล้ชิดของเด็กหญิงกำพร้าที่มีเด็กหญิงกำพร้าอยู่ในความดูแล ที่มีอุปสรรคหรือความลำบากบางอย่างในการปกครองดูแล ทั้งๆที่อายะฮ์ในกรณีลูกยาติม (เด็กกำพร้า) นี้คือหัวข้อดั้งเดิมของการอนุญาตให้มีภรรยาหลายคนอย่างชัดเจน และไม่มีกรกล่าวอนุญาตให้มีภรรยาหลายคนในอายะฮ์อื่นๆอีกเลย

หัชคฺ ค็อลลาฟ (khollāf) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “Nūr Min al-karīm” หน้า 107-111 คัดลอกจากหนังสือ Ta‘addadu al-Zawjāt Fī al-Islām Wa Hikmah Ta‘addadu Fī al-Nabiy. หน้า 30) ว่า นักอรรถาธิบายอัลกุรอานได้อธิบายความหมายของการเชื่อมโยงระหว่างสองอายะฮ์ (อันนิสาฮ์ : 129 และอันนิสาฮ์ : 3) ไว้หลายประเด็น แต่ยกประเด็นที่สำคัญดังนี้

1) นักอรรถาธิบายอัลกุรอานได้กล่าวว่า ในสมัยก่อนนั้นผู้ปกครองหรือญาติผู้ใกล้ชิดของเด็กหญิงกำพร้าที่มีเด็กหญิงกำพร้าอยู่ในความดูแล ได้ทำการแต่งงานกับเด็กหญิงกำพร้าเหล่านั้นและได้กระทำการเอาเปรียบ ไม่มีความยุติธรรมกับพวกนาง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องมะฮัร หรือเรื่องอุปสมบทของพวกนาง อัลลอฮ์ ﷻ จึงสั่งห้ามพวกเขาด้วยอายะฮ์ความว่า “ และหากพวกเขาเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมในบรรดาเด็กกำพร้าได้ ก็จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเขาในหมู่สตรี สองคน หรือสามคน หรือสี่คน แต่ถ้าพวกเขาเกรงว่าพวกเขาจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว หรือไม่ก็หญิงที่มีเอวขาของพวกเขาคือครอบครองอยู่ นั่นเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกว่าในการที่

พวกเจ้าจะไม่ลำเอียง(อันนินสาอ์ : 3)” หรืออาจจะอธิบายด้วยความเข้าใจคือ “หากพวกท่านเกรง (กลัว)ว่าจะให้ความยุติธรรมในการแต่งงานกับเด็กหญิงกำพร้าเนื่องจากพวกนางอยู่ในความดูแลของท่าน ดังนั้นพวกท่านจงแต่งงานกับหญิงอื่นที่ท่านพอใจที่ไม่ใช่เด็กหญิงกำพร้าที่ในความดูแลของท่านสองคนหรือสามคนหรือสี่คนหากท่านต้องการ และคนที่มีปัญหาและสตินั้นย่อมละทิ้งการแต่งงานที่จะนำพาสู่การอธรรม”

ข้างต้นนี้คือการอธิบายที่ถูกเล่ามาจากท่านหญิงอาอีชะฮ์ รัฎฎะฮ์

2) นักอรรถาธิบายอัลกุรอาน ได้กล่าวว่า ในสมัยก่อนนั้นผู้ปกครองหรือญาติผู้ใกล้ชิดของเด็กหญิงกำพร้าที่มีเด็กหญิงกำพร้าอยู่ในความดูแลได้ทำการอุปสมบทของพวกเขาด้วยการรวมสมบทของพวกเขาด้วยสมบทของพวกเขาเพื่อทำการแต่งงานกับหญิงอื่นด้วย อัลลอฮ์ รัฎฎะฮ์ จึงตรัสความว่า “หากพวกท่านเกรงกลัวว่าจะไม่มีความยุติธรรมต่อบรรดาเด็กหญิงกำพร้า ดังนั้นจงป้องกันตัวเองในการที่จะละเมิดสิทธิของพวกเขา(อุปสมบทของพวกเขา)ด้วยการแต่งงานแค่สองหรือสาม หรือสี่คน แต่หากกลัวว่าจะให้ความยุติธรรมระหว่างพวกนางทั้งหมดไม่ได้ ก็จงจำกัดเพียงแค่หนึ่งคนก็พอ”

ข้างต้นนี้คือการอธิบายของอิบนุ อับบาส รัฎฎะฮ์

3) ในเมื่ออัลลอฮ์ รัฎฎะฮ์ ห้ามมิให้ละเมิดสิทธิของเด็กหญิงกำพร้าด้วยการอุปสมบทของพวกเขา และได้สัญญาภาคโทษด้วยบทลงโทษที่รุนแรงในวันอาคิเราะฮ์สำหรับผู้ละเมิด เพื่อเตือนผู้ปกครองที่มีเด็กหญิงกำพร้าอยู่ในความดูแลให้ระวังมิให้ละเมิดหรืออธรรมต่อเด็กหญิงกำพร้า ดังนั้นอัลลอฮ์ รัฎฎะฮ์ จึงตรัสความว่า “หากพวกท่านกลัวว่าจะให้ความยุติธรรมต่อเด็กหญิงกำพร้าและภรรยาอื่นๆไม่ได้ก็จงแต่งงานกับหญิงที่พวกท่านชอบจากพวกนางทั้งหมดนั้นแค่สองหรือสามหรือสี่คน และหากพวกท่านกลัวว่าจะไม่มีความยุติธรรมต่อพวกนางได้ ก็จงแต่งงานเพียงแค่หนึ่งเท่านั้น เนื่องจากมันสามารถที่จะยับยั้งความอธรรมที่จะเกิดขึ้นต่อพวกนางได้ ซึ่งวาญิบที่ท่านจะต้องยับยั้งทุกๆสิ่งที่จะนำพาสู่ความอธรรมต่อพวกนาง”

ข้างต้นนี้คือการอธิบายของสะอิด บิน จุบัยร อัซซะดีย์ และเกาะตาอะห์

ซัยคุ อิบนุ จุญัยร (Ibn Jarīr) ได้กล่าวว่าบรรดาการอธิบายของสะอิดเป็นบรรดาที่ควรยอมรับมากที่สุดในทุกสามบรรดา และซัยคุ คือลลาฟ (khollāf) ก็ได้เลือกบรรดาที่สุดท้ายเช่นกัน และได้ให้เหตุผลว่า “เนื่องจากช่วงแรกของสุเราะฮ์อันนินสาอ์ได้กล่าวถึงความยุติธรรมที่ควรมีต่อผู้อ่อนแอทั้งสาม คือ เด็กกำพร้า สตรี และผู้ที่ไม่สมบูรณ์ในทางปัญญา เมื่ออัลลอฮ์สั่งให้มีความยุติธรรมต่อบรรดาเด็กกำพร้า และได้สัญญาภาคโทษไว้สำหรับผู้ละเมิดด้วยบทลงโทษที่รุนแรงจะทำให้ใจของผู้รับคำสั่งใช้น้อมรับและระวังต่อการกระทำอันจะนำพา

ไปสู่การขอธรรมต่อพวกเขาได้ ดังนั้นการระวังในเรื่องนี้จะนำไปสู่การระวังในการขอธรรมต่อบรรดาภรรยาสำหรับผู้ที่มีภรรยาหลายคน

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้แก่บรรดาผู้ที่มีภรรยาหลายคน(ซึ่งในสมัยก่อนนั้นมิมีจำกัดจำนวน)ที่ไม่มีความยุติธรรมต่อพวกนาง ความว่า “หากพวกเจ้าเกรงว่าจะไม่มีความยุติธรรมต่อบรรดาภรรยาที่อยู่ในความดูแล เช่นเดียวกันหากพวกเจ้าเกรงกลัวว่าจะไม่มีความยุติธรรมต่อบรรดาภรรยาทั้งหลายของเจ้า ก็จงแต่งงานจากพวกนางทั้งหมดแต่จำนวนที่พวกเจ้าคิดว่าจะสามารถให้ความยุติธรรมได้ เช่น สอง สามคน หรือสี่คน แต่หากพวกเจ้ายังเกรงว่าการมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนแล้วจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมแก่พวกนางได้ ก็จงแต่งงานแก่หนึ่งคนหรือแต่งงานกับทาส(สมัยนั้นอิสลามอนุญาตให้มีทาสในครอบครองได้)ที่พวกเจ้าครอบครองอยู่เท่านั้น เนื่องจากมันสามารถปกป้องพวกเจ้าจากการขอธรรมต่อพวกนางได้

จากการอธิบายของเกาะดาอะฮ์ (Qatādah) และสะอีด บิน Jubayr (Saīd Bin Jubayr) สามารถจะอธิบายความหมายของคำว่า “اليَتَامَى” (al-Yatāma) ในอายะฮ์ (وَإِنْ حِفْتُمْ إِلَّا أَنْ حَفَّتُمْ فِي الْأَيَّامِ فَانْكِحُوا) (al-Yatāma) ในอายะฮ์ (وَأَتُوا الْيَتَامَى أَمْوَالَهُمْ) ซึ่งมีได้เจาะจงเฉพาะภรรยาที่เป็นเพศหญิงเท่านั้น ความหมายของอายะฮ์นี้ (مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ) จึงหมายถึง “ที่พวกเจ้าชอบใจจากผู้หญิงใดก็ได้(มิใช่แค่เด็กผู้หญิงกำพร้า) ดังนั้นอายะฮ์ (وَأَتُوا الْيَتَامَى أَمْوَالَهُمْ) ก็คือการให้ความยุติธรรม และอายะฮ์ (وَإِنْ حِفْتُمْ إِلَّا أَنْ حَفَّتُمْ فِي الْأَيَّامِ فَانْكِحُوا...) ก็คือการให้ความยุติธรรมระหว่างบรรดาภรรยา

ดังนั้นจากการอธิบายอายะฮ์ทั้ง 3 ข้อนี้สามารถลงล้างหลักฐานสนับสนุนในข้อ 1 ของทรรศนะที่ 2 ได้

2- เราสามารถโต้แย้งพวกเขาว่า การกล่าวแบบนี้เป็นการอ้างอย่างไร้หลักฐาน เนื่องจากว่าไม่มีส่วนไหนเลขของอายะฮ์ (فَإِنْ حِفْتُمْ إِلَّا أَنْ حَفَّتُمْ فِي الْأَيَّامِ فَانْكِحُوا) ที่บ่งบอกว่าการแต่งงานเพียงหนึ่งคน หรือหลายคนนั้นเป็นหุกมเดิม ตามด้วยอายะฮ์นี้ได้บ่งบอกอย่างชัดเจนว่าอนุญาตให้แต่งงานได้สองคน สามคน หรือสี่คน และหากเกรงว่าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ก็จงแต่งงานแก่เพียงหนึ่งคน ดังนั้นจึงถือว่าพวกเขาไม่มีหลักฐานสนับสนุน ว่าการมีภรรยาคนเดียวนั้นเป็นหุกมดั้งเดิมและการมีภรรยาหลายคนนั้นเป็นหุกมยกเว้น(อนุญาตให้ใช้เมื่อจำเป็น)

3- จากคำพูดที่พวกเขาได้อ้างไว้... ถ้าหากว่ามีผู้ชายคนหนึ่งได้ตกหลุมรักผู้หญิงอีกคนหลังจากที่เขาภิรธาแล้ว และอยากจะแต่งงานกับผู้หญิงที่เขาตกหลุมรักให้ถูกต้องตามหลักศาสนา (เป็นภรรยาคนที่๒)เพื่อป้องกันฟิตนะฮ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ หมายถึงเขาได้กระทำการหะรอมหรือ?? แน่แน่นอนว่าการแต่งงานหลายคนในลักษณะนี้(เพื่อป้องกันสิ่งไม่ดีที่จะเกิดขึ้นหากไม่ทำ

การแต่งงาน)เป็นที่ยอมรับอย่างแน่นอน เพื่อสกัดกั้นการทำผิดที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งการป้องกันในรูปแบบนี้อยู่ภายใต้หลักเกาะวาอิดฟิฆุ “อันตรายที่รุนแรงนั้นสามารถปิดเป่าได้ด้วยอันตรายที่น้อยกว่า” (الضرر الأشد يُزال بالضرر الأخف) (al-Dharar al-Ashad Yuzālu Bi Dharar al-Akhaf)

4- พวกเขาได้กล่าวว่า ถึงแม้การตั้งเงื่อนไข “มีความจำเป็น” นั้นใช้ได้ แต่ก็ยังไม่วายที่จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา ดังนั้นการตั้งเงื่อนไขหรือไม่ตั้งเงื่อนไขก็นำมาซึ่งอันตรายต่างๆที่จะเกิดขึ้น เช่นการทะเลาะเบาะแว้งของลูกๆ

ทรศนะที่ 3 : อิสลามอนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาได้สี่คนด้วยหลักฐานจากอัลกุรอานและอัสสุนนะฮ์ โดยมีเงื่อนไข 2 ข้อดังต่อไปนี้

1) จำนวนจะต้องไม่เกินสี่คน ซึ่งเป็นเงื่อนไขในเรื่องของการอะกดีนิกาหฺ(สัญญาการแต่งงาน) หากใครแต่งงานห้าคน จำเป็นจะต้องยกเลิกหรืออะกดีนนั้นถือว่าเป็นโมฆะ

2) ต้องไม่มีความกลัวในหัวใจว่าจะต้องเกิดความไม่ยุติธรรม ซึ่งเงื่อนไขนี้เป็นเงื่อนไขของการอนุญาตให้แต่งงานที่สอง คนที่สามและคนที่สี่ มิใช่เงื่อนไขที่เกี่ยวกับการอะกดีนิกาหฺ(สัญญาการแต่งงาน) ดังนั้นหากใครแต่งงานสองคน สามคนหรือสี่คนโดยที่เขามีความรู้สึกลัวในใจว่าจะไม่ยุติธรรม การแต่งงานของเขาใช้ได้ แต่ถ้อยคำนั้นกระทำบาปหากว่าเขากระทำการ อยุติธรรมขึ้นมาจริง และหากเขากลัวว่าจะไม่ยุติธรรมแต่เขามีได้กระทำการ อยุติธรรม หรือได้กระทำการอยุติธรรมแต่เขาเดาบัตตัว(กลับตัวกลับใจและขออภัย โทษต่ออัลลอฮฺ)แล้วกระทำการยุติธรรม อัลลอฮฺก็จะยกโทษและอภัยให้เขา

ซึ่งทรศนะนี้ได้สนับสนุนด้วยหลักฐานต่างๆดังนี้

1- หลักฐานจากอัลกุรอาน

﴿ وَإِنْ حِفْتُمْ إِلَّا تَقْسِمُوا فِي الْيَمِينِ فَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ النِّسَاءِ
مُنَىٰ وَثَلَاثَ وَرُبَاعٍ فَإِنْ حِفْتُمْ إِلَّا تَغْلِبُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
ذَلِكَ أَزْوَىٰ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَاذِلِينَ ﴾

(النساء: 3)

ความว่า “และหากพวกเจ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมในบรรดาเด็กกำพร้าได้ ก็จงแต่งงานกับผู้ที่ติดแก่พวกเจ้า ในหมู่สตรี สองคน หรือสามคน หรือสี่คน แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว หรือไม่ก็หญิงที่มีมือขวาของพวกเจ้าครอบครองอยู่ นั่นเป็นสิ่งที่ใกล้ยิ่งกว่าในการที่พวกเจ้าจะไม่ลำเอียง”

(อันนิสาฮ์ : 3)

2- หลักฐานจากอัสสุนนะฮฺ

หะดีษเศาะหีหฺของท่านนบี ﷺ สั่งใช้ให้เศาะหาบะฮฺของท่านที่มีภรรยาหลายคน เลือกรรยาให้เหลือแค่สี่คนหลังจากที่อายะฮฺอัลกุรอานเกี่ยวกับการจำกัดภรรยาแค่สี่ได้ประทานลงมา

((عَنْ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ عَيَّلَانَ بْنَ سَلَمَةَ الثَّقَفِيَّ، أَسْلَمَ وَلَهُ عَشْرُ نِسْوَةٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَأَسْلَمَ مَعَهُ فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَتَخَيَّرَ أَرْبَعًا مِنْهُنَّ .))

(أخرجه الترمذي: 1128)

ความว่า “เมื่อหลาน บินสะละมะฮฺ อัยมะเกาะฟีฮฺ เพิ่งเข้ารับอิสลามในขณะที่เขามีภรรยาสิบคนอยู่ก่อนแล้ว และพวกนางทั้งหมดได้เข้ารับอิสลามพร้อมกับเขา ท่านเราะฮฺฎูล ﷺ จึงสั่งให้เขาเลือกสี่คนจากพวกนางทั้งหมด”

(บันทึกโดย al-Tirmidhiy: 1128)

3- อลอิญมาอ¹³ อุละมาอ์สะลัฟ¹⁴ และเคาะลัฟ¹⁵ ได้เห็นพ้องต้องกันว่าผู้ชายสามารถมีภรรยาได้ถึงสี่คน โดยจะต้องคำนึงถึงความยุติธรรมและสิทธิของกันและกันยกเว้นเรื่องความรักเนื่องจากว่ามันเป็นเรื่องที่เกินความสามารถของมนุษย์ที่จะควบคุมมันได้

หลังจากที่ได้กล่าวถึงทรรศนะของอุละมาอ์ในเรื่องของความเห็นต่างที่อ้างอิงด้วยหลักฐานของแต่ละฝ่ายและได้มีการอภิปรายแล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าทรรศนะที่ 3 ที่อนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาได้หลายคนแต่จำกัดจำนวนแค่สี่คนนั้นเป็นทรรศนะที่ถูกต้องและมีน้ำหนักมากที่สุด เนื่องจากความเห็นของทรรศนะนี้ตรงกับเป้าหมายของอายะฮฺอัลกุรอานที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอายะฮฺที่ 3 จากสุเราะฮฺอันนิสาอ์มากที่สุด ซึ่งในอายะฮฺนี้มีความชัดเจนว่าเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการมีภรรยาหลายคน ถ้าหากว่าการมีภรรยาหลายคนนั้นเป็นที่ต้องห้ามในอิสลามแล้วจะมีประโยชน์อันใดเล่าที่อัลลอฮฺ ﷻ จะสั่งใช้ด้วยคำว่า ﴿فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِثْلِي﴾ “จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้า ในหมู่สตรี สองคน หรือสามคน หรือสี่คน” อีกทั้งยังมีหะดีษที่มาสันนิษฐานการอนุญาตให้ภรรยาหลายคนแต่จำกัดจำนวนแค่สี่คนอีกด้วย ทั้งนี้

¹³ อ้างแล้วในหน้า 12

¹⁴ สะลัฟ คือกลุ่มชนมุสลิมิน ที่อยู่ในช่วง 300 ปี หลังจากที่ท่านเราะฮฺฎูล ﷻ ได้เสียชีวิตไปแล้ว

¹⁵ เคาะลัฟ คือกลุ่มชนมุสลิมินที่อยู่ในช่วงหลังจาก 300 ปีต่อมา

ทั้งนี้การออกห่างจากการขัดแย้งและเห็นต่างนั้นเป็นสิ่งที่พึงกระทำ อิมามอัศศุบกี (Tājū al-Dīn al-Subkī) ได้กล่าวไว้มีใจความว่า “อุละมาอ์และนักวิชาการฟิกฮ์มีความเห็นตรงกันว่า การออกห่างจากการขัดแย้งเป็นสิ่งดีกว่าและประเสริฐกว่า” (Ibn al-Subkī, nd.:1/127) ซึ่งการป้องกันในรูปแบบนี้อยู่ภายใต้หลักเกาะวาอิดฟิกฮ์ที่จะป้องกันมิให้เกิดการก่อกวน (ความคลุมเครือ) นั่นเอง

2.2 หิกมะฮฺของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม

2.2.1 ความหมายของคำว่า "หิกมะฮฺ"เชิงภาษา

2.2.1.1 คือ ความยุติธรรม ความรู้ ความฝัน การเป็นศาสดา อัลกุรอาน คัมภีร์ไบเบิล (Majdu al-Dīn Muhammad Bin Yaiqūb al-Fairūz Abādī, nd.:1415)

2.2.1.2 คือ ความยุติธรรม ความรู้ ความฝัน (Luis Maíluf, nd.:146)

2.2.2 ความหมายของคำว่า "หิกมะฮฺ"เชิงวิชาการ

2.2.2.1 معرفة فضل الأشياء بأفضل العلوم (Maàrifah Fadhl al-Ashyaá Bi Afdhal al-Úlūm) หมายถึง การรู้ถึงคุณประโยชน์ของสิ่งๆหนึ่ง ด้วยความรู้ที่ประเสริฐที่สุด (Mujammai al-Lughotu al-Arabiyyah, nd.:1/190)

2.2.2.2 إتقان الفعل والقول وإحكامها (Itqān al-Fiil Wa al-Qaul Wa Ihkāmuhā) หมายถึง การรู้ลึก รู้จริง (อย่างเชี่ยวชาญ) ในการกระทำ คำพูด และความละเอียดอ่อนที่เกี่ยวข้องกับวิทยปัญญา (Muhammad Amīmu al-Ehsān, 1986.:81)

2.2.2.3 علم يبحث فيه عن حقائق الأشياء على ما هي عليه في الوجود بقدر الطاقة البشرية (Ilmu Yabhath Fīhi Ūan Haqāiq al-Ashyaá Ala Mā Hia Alaihi Fī al-Wujūh Bi Qadr al-Tāqah) หมายถึง ศาสตร์ที่ค้นหาข้อเท็จจริงจากการมีของสิ่งๆหนึ่งว่ามันคืออะไร ทำที่มนุษย์มีความสามารถจะกระทำได้ (Alī Bin Muhammad al-Jarjānī, 1983/1403.:81)

2.2.2.4 الكلام الموافق للحق (al-Kalām al-Muafiq Lilhaq) หมายถึง คำพูดที่สอดคล้องกับความจริง (Louis Maíluf, nd.:146)

2.2.3 หิกมะฮฺของการมีภรรยาได้หลายคนในมุมมองของอิสลาม

อัลลอฮ์ได้กล่าวไว้ความว่า “แท้จริงศาสนา ณ.อัลลอฮ์นั้นคือ อัลอิสลาม” (อาละอิมรอน: 19) และยังกล่าวอีกความว่า “และผู้ใดแสวงหาศาสนาหนึ่งศาสนาใดอื่นจากอิสลามแล้วศาสนานั้นก็จะไม่ถูกรับจากเขาเป็นอันขาด และในวันอาคีเราะฮฺเขาจะอยู่ในหมู่ผู้ขาดทุน” (อาละอิมรอน: 85) เป็นที่รู้กันว่าทุกขบถบัญญัติในศาสนาอิสลามนั้นอัลลอฮ์ได้บัญญัติขึ้นมาไม่ว่าจะเป็นคำสั่งใช้หรือคำสั่งห้ามล้วนแล้วเพื่อผลประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ เพราะพระองค์ทรงรู้ดีว่าสิ่ง

ไหนที่เป็นผลดีหรือสิ่งไหนที่เป็นผลเสียต่อสรรพสิ่งที่พระองค์สร้าง ดังนั้นวาญิบที่มุสลิมทุกคนจะต้องยอมรับในทุกๆการบัญญัติของอัลลอฮ์ ไม่ว่าจะรู้ถึงหิกมะฮ์ของการบัญญัตินั้นๆหรือไม่ก็ตาม เพราะมุสลิมต้องศรัทธาว่าพระองค์กำหนดแต่สิ่งที่ทำให้มนุษย์นั้นดี (Khālid Bin Abdu al-Rahmān al-Jeraisy, nd.:56-60)

สำหรับการบัญญัติของการมีภรรยาหลายคนในอิสลามนั้นมีหิกมะฮ์อยู่หลายข้อด้วยกัน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ชัดเจน ไม่ว่าจะมองด้วยสายตาหรือมองด้วยความเข้าใจ

2.2.3.1 การมีภรรยาหลายคนของผู้ชายเป็นการสร้างหลักประกันให้กับผู้หญิงเนื่องจากอัลลอฮ์ ﷻ ได้กำหนดให้สามีจ่ายนฟเกาะฮ์ให้กับภรรยา

2.2.3.2 มีการยืนยันว่าทารกชายมักจะเสียชีวิตมากกว่าทารกหญิง และจำนวนผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

2.2.3.3 การอนุญาตให้มีภรรยาได้ถึงสี่คนนั้นเป็นการแก้ปัญหของสาวโสดอายุมาก

2.2.3.4 ภรรยาเป็นหมันหรือป่วยเรื้อรัง สามีมีสองทางเลือก คือ หย่าภรรยาที่เป็นหมันหรือเป็นโรคเรื้อรัง หรือเก็บภรรยาคนนี้ไว้และแต่งงานเพิ่ม

2.2.3.5 ทำให้จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น การเพิ่มของจำนวนประชากรนั้นเป็นสาเหตุที่ทำให้ประเทศชาติมีความเข้มแข็ง การเพิ่มจำนวนคนเพื่อมาสนองตอบแรงงานและเป็นการเพิ่มพูนจำนวนผู้เผยแพร่อิสลาม และจำนวนผู้ที่จะญิฮาด¹⁶ ในหนทางของอัลลอฮ์ ﷻ

2.2.3.6 เพิ่มพูนจำนวนประชาชาติของท่านเราะฮูตุล ﷺ ในวันกิยามะฮ์ ดังที่ท่านเราะฮูตุล ﷺ ได้กล่าวไว้ความว่า “พวกท่านทั้งหลายจงแต่งงานกับคนที่รักและคนที่มิบุตรมาก เพื่อว่าฉันจะได้้นำพวกท่านไปอวดกับบรรดาประชาชาติอื่น”

2.2.3.7 ทำให้ผู้ชายสามารถมีลูกได้ตั้งแต่วัยแรกจนถึงอายุร้อยปีโดยประมาณ และผู้หญิงสามารถมีลูกได้จนถึงอายุ 50 ปีโดยประมาณ ถ้าหากไม่อนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาเพิ่มแล้วจะทำให้เขาเสียโอกาสในการมีลูกต่างๆที่ยังมีเวลาอีกหลายปี ซึ่งมันขัดกับเป้าหมายของการแต่งงานเนื่องจากหนึ่งในเป้าหมายของการแต่งงาน คือเพิ่มพูนอุมมะฮ์และรักษาซึ่งเผ่าพันธุ์มนุษย์

2.2.3.8 ผู้หญิงที่มีความพร้อมจะแต่งงานมีจำนวนมากกว่าผู้ชายที่มีความพร้อมจะแต่งงาน เนื่องจากความไม่พร้อมทางการเงิน ดังนั้นจึงเหลือจำนวนผู้ชายที่มีความพร้อมจะแต่งงานน้อยมาก ซึ่งไม่เพียงพอต่อจำนวนของผู้หญิงที่มีความพร้อมจะแต่งงาน ถ้าหากไม่อนุญาต

¹⁶ญิฮาด คือการต่อสู้ทุกอย่างในวิถีทางของอัลลอฮ์ เช่น การต่อสู้กับอารมณ์ใฝ่ต่ำของตัวเองการต่อสู้กับมารร้าย การต่อสู้กับภัยพิบัติ การต่อสู้กับความยากจน การต่อสู้กับความโง่เขลา การต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บ การต่อสู้ต่อความไม่เป็นธรรมในสังคม การต่อสู้กับพลังความชั่วร้ายในโลกทั้งหมด และการทำสงครามในวิถีทางของอัลลอฮ์เป็นส่วนหนึ่งของการญิฮาด

ให้ผู้ชายมีภรรยาสี่คนแล้วจำนวนของผู้หญิงที่พร้อมจะแต่งงานนั้นไม่มีที่พึงจนทำให้เกิดการเสื่อมเสียเกิดขึ้นในสังคม

2.2.3.9 ผู้ชายบางคนมีความต้องการทางเพศสูงเกินพอต่อการมีภรรยาคนเดียวหรือภรรยาที่มีอายุมาก ไม่สามารถให้ความพอดีกับสามีได้ หรือภรรยาที่มีประจำเดือนนานเกินไป ฯลฯ ดังนั้นการอนุญาตให้ผู้ชายแต่งงานได้สี่คนนั้นเป็นการป้องกันการสมสู่ที่เป็นหะรอมเพื่อปลดปล่อยความต้องการที่มีมากของผู้ชายได้

2.2.3.10 การแต่งงานเป็นสาเหตุทำให้มีการเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์ด้วยกันสายเลือดคั่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ความว่า “และพระองค์ คือผู้ทรงบังเกิดมนุษย์จากน้ำ(อสุจิ)และทรงทำให้มีเชื้อสายและเครือญาติ และพระเจ้าของเจ้านั้นเป็นผู้ทรงอาณูภาพ” (อัลฟุรคอน : 54)

2.2.3.11 ผู้ชายต้องเดินทางไกลบ่อยๆเพราะการทำงาน ทำให้บางครั้งต้องค้างแรมอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลานาน สำหรับเขามีสองทางเลือก คือ จีน่า นิกาหุมุตะฮฺ หรือแต่งงานใหม่เพิ่มเพื่อป้องกันพิศนะฮฺที่อาจจะเกิดขึ้นได้

2.2.3.12 สำหรับผู้ชายโดยส่วนใหญ่แล้วยุ่งอยู่กับการทำงานนอกบ้านจึงต้องการผู้ที่จะมาดูแลจัดการเรื่องในบ้านและดูแลลูกๆ ดังนั้นการมีหลายๆคนเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของกันและกัน เช่น คนนี้ช่วยดูแลลูก อีกคนช่วยปรนนิบัติสามี ซึ่งโดยรวมแล้วเป็นการแก้ปัญหาในครอบครัวได้อย่างดี

2.2.4 หิกมะฮฺการมีภรรยาหลายคนของท่านเราะสุล ﷺ

2.2.4.1 เพื่อช่วยเหลือศาสนาอิสลาม (ท่านหญิงคอดีญะฮฺ)

2.2.4.2 เพื่อปกป้องสตรีมุฮัมมะฮฺ(สตรีที่มีศรัทธา) ให้พ้นเงื้อมมือพิศนะฮฺของมุชริก (ท่านหญิงเสาะฮฺ บินตี ซัมอะฮฺ)

2.2.4.3 เพื่อเผยแพร่ความรู้และหุกมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และเพื่อยกระดับชั้นความเป็นเศาะหาบะฮฺของอุมม์กรุให้เป็นที่หนึ่ง (ท่านหญิงอาฮิชะฮฺ)

2.2.4.4 เพื่อยกย่องสตรี และเพื่อยกระดับความเป็นเศาะหาบะฮฺของอุมร์ให้เป็นที่สอง (ท่านหญิงฮัฟเสาะฮฺ)

2.2.4.5 เพื่อเปลี่ยนแปลงหุกมลูกบุญธรรมในอิสลามให้เป็นโมฆะ เนื่องจากอาชะฮฺที่เกี่ยวข้องได้ถูกประทอนลงมา ซึ่งท่าน ได้แต่งตั้งกับสตรีท่านนี้หลังจากที่ ซัยด บิน ฮาริษะฮฺ (ซึ่งเคยเป็นลูกบุญธรรมของท่านเราะสุล ﷺ) ได้หย่านาง (ท่านหญิงไซนับ บินตี ญะหฺช)

2.2.4.6 เพื่อปลดปล่อยจากการเป็นทาสหรือผสานรอยร้าวระหว่างเผ่าบานูมุศฏอ ลิกที่เป็นศัตรูกับอิสลามและต่อสู้กับมุสลิมจนกระทั่งครั้งหนึ่งอิสลามชนะแล้วจับเชลยมา ซึ่งท่านหญิงอุมัยรียะฮฺและครอบครัวถูกจับเป็นเชลย มีการขอเข้าพบท่านเราะสุล ﷺ เพื่อขอทรัพย์สินเป็น

ค่าไถ่ ท่านเราะสุล ﷺ จึงยื่นข้อเสนอที่ดีแก่ท่านในการจ่ายค่าไถ่ พร้อมทั้งเสนอให้แต่งงานกับท่าน อีกทั้งยังปลดปล่อยอิสรภาพให้แก่บรรดาญาติพี่น้องของนางที่เป็นเชลย จนกระทั่งทั้งหมดศรัทธา และเข้ารับอิสลาม (ท่านหญิงอุรวิษะฮฺ)

2.2.4.7 เพื่อช่วยเหลือหญิงหม้ายและลูกกำพร้าที่ไร้ญาติอื่นในมะดีนะฮฺ เนื่องจากสามีของนางตายชะฮีดในสงครามอุหุด (ท่านหญิงอุมมุสะละมะฮฺ อินฺคุ บินฺตุ อะบีอุมัยยะฮฺ)

2.2.4.8 เพื่อสนับสนุนให้สตรีมีคุณธรรมอันดีงาม สาเหตุที่ท่านเราะสุล ﷺ แต่งงานกับสตรีท่านนี้หลังจากสามีของนางตายชะฮีดในสงครามอุหุด เพื่อเป็นรางวัลแก่นางที่นางเป็นผู้ใจบุญสุนทาน ชอบช่วยเหลือเด็กกำพร้าและคนยากจนตั้งแต่สมัยก่อนรับอิสลามจนกระทั่งนางได้ฉายาว่า “อุมมุละสะกิน” (ท่านหญิงไซนัษ บินฺตุ คุไซมะฮฺ)

2.2.4.9 เพื่อให้รอดพ้นจากสิ่งเลวร้ายที่อาจจะเกิดขึ้น สาเหตุที่ท่านเราะสุล ﷺ แต่งงานกับสตรีท่านนี้เพื่อช่วยเหลือนางให้รอดพ้นจากความเลวร้ายที่นางต้องเผชิญแต่เพียงผู้เดียว เนื่องจากนางเข้ารับอิสลามโดยที่ผู้เป็นบิดาคือหัวหน้าศัตรูอิสลาม (อับซุฟยาน) ทั้งสามีที่เข้ารับอิสลามพร้อมนางก็ยังได้ทั้งอิสลามเพื่อแลกกับคุณยาไปเป็นคริสต์ ท่านเราะสุล ﷺ จึงเกรงว่าหากไม่รีบช่วยนางก็อาจจะทำให้ความลำบากที่นางเผชิญอยู่จะทำให้อีมานของนางอ่อนแอแล้วความเลวร้ายอาจจะเกิดขึ้นได้ (ท่านหญิงอุมมุหะบิบะฮฺ รอมละฮฺ บินฺตุ อับซุฟยาน)

2.2.4.10 เพื่อลดหย่อนความตึงเครียดของศัตรูจนอาจนำมาซึ่งการเข้ารับอิสลาม และเพื่อปลดปล่อยเป็นอิสระจากการเป็นทาสเชลย และชูปชีวิตที่หมดสิ้นแล้วทุกอย่างจากการสูญเสียบิดาและสามีในสงคราม ซึ่งนางมาจากตระกูลยิว (ท่านหญิงเศาะฟิยะฮฺ บินฺตุ หุัยษ บิน อักฎอบ)

2.2.4.11 เพื่อสมานจิตใจจากการสูญเสียสามี และเพื่อเชื่อมสัมพันธ์กับตระกูลของนางให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น (ท่านหญิงไมมูนะฮฺ บินฺตุ อัลฮาริษ) และท่านคือสตรีคนสุดท้ายที่ท่านเราะสุล ﷺ แต่งงานด้วย (Abdu al-Taowab Haikal, n.d.: 128-141)

2.2.5 หักมะฮฺของการจำกัดจำนวนภรรยาแก่สี่คน

เป้าหมายของการจำกัดภรรยาแก่สี่คนนั้นเนื่องจากส่วนหนึ่งของสิทธิภรรยาที่ควรจะได้รับจากสามีคือ การอยู่ด้วยกันกับนางอย่างน้อยหนึ่งคืนในสัปดาห์ หรือเพื่อมิให้มีหญิงโสโครหรือชายโสโครในสังคมมากเกินไป หากว่าการแต่งงานต้องจำกัดภรรยาให้น้อยกว่าสี่คนแล้ว แน่แน่นอนว่าจะเหลือสตรีที่โสโครในสังคมจำนวนมาก (Abdu al-Taowab Haikal, n.d.: 54)

2.2.6 สาเหตุของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม

2.2.6.1 สาเหตุจากทางด้านภรรยา เช่น ป่วยที่ทำให้ไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ภรรยาได้ หรือพิการถาวรที่ทำให้ได้รับความเดือดร้อน หรือเป็นหมัน หรือเป็นโรคติดต่อ หรือเป็น

คนที่ไม่มีอารมณ์ใคร่ หรือประจำเดือนมามาก หรือสาเหตุอื่นๆที่ทำให้สามีไม่สามารถหาความสุขจากนางได้ ซึ่งเหตุผลเหล่านี้อาจจะทำให้สามีมีความคิดที่จะหย่าภรรยาเนื่องจากชีวิตคู่จืดจาง ดังนั้นเพื่อการป้องกันมิให้เกิดการหย่าร้างแล้วปัญหาสังคมตามมา อิสลามจึงอนุญาตให้แต่งงานได้หลายคนเพื่อเป็นทางออก

2.2.6.2 สาเหตุจากทางด้านสามี เช่น มีอารมณ์ทางเพศสูงกว่าคนปกติทั่วไป หรือต้องการมีลูกมากเพื่อเพิ่มพูนวงศ์ตระกูล ดังนั้นการสนองความเป็นธรรมชาติของเขาเป็นสิ่งที่คิดว่าเพื่อป้องกันสิ่งชั่วร้ายหรือฟิதนะฮ์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้

2.2.6.3 สาเหตุทางสังคม เช่น การมีจำนวนมากขึ้นของสตรีจนทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ หรือการช่วยเหลือหญิงหม้ายและลูกๆด้วยการแต่งงานกับนาง

2.2.6.4 สาเหตุเฉพาะเจาะจงจากทางด้านญาติของสามี เช่น น้องชายสามีเสียชีวิตแล้วทิ้งลูกกำพร้าไว้ เขาสามารถช่วยเหลือเด็กกำพร้าที่เป็นหลานตัวเองให้พ้นจากคนนอก(ซึ่งอาจจะทำไม่ดีต่อเด็กกำพร้านี้)ด้วยการแต่งงานกับอดีตน้องสะใภ้ หรือการช่วยเหลือญาติผู้หญิงที่มีอายุมากด้วยการแต่งงานกับนาง

2.2.6.5 สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การมีภรรยาหลายคนเพื่อร่วมมือช่วยเหลือกันทำมาหากินและสร้างฐานะ

2.2.6.6 สาเหตุฉุกเฉิน เช่น สามีจำเป็นจะต้องเดินทางไปต่างประเทศบ่อยๆ บางครั้งจะต้องพำนักอยู่ต่างถิ่นเป็นเดือน ทำให้เขาจำเป็นจะต้องมีภรรยาอีกคนเพื่อป้องกันมิให้เกิดฟิதนะฮ์ (Abdu al-Taowab Haikal, n.d.: 24- 54)

2.3 เงื่อนไขของการมีภรรยาหลายคนในอิสลาม

อัลลอฮ์ ﷻ ได้บัญญัติการมีภรรยาหลายคนเพื่อบ่าวของพระองค์ และได้จำกัดบทบัญญัตินั้นด้วยเงื่อนไขต่างๆดังนี้

2.3.1 จำกัดจำนวนไม่เกินสี่คน เป็นที่รู้กันว่าการมีภรรยาหลายคนนั้นเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยก่อนอิสลาม คือสมัยญาฮิลียะฮ์แตกต่างกันตรงที่สมัยก่อนอิสลามนั้นไม่มีการจำกัดจำนวนภรรยา แต่เมื่ออิสลามมาถึง อัลลอฮ์จึงบัญญัติจำนวนที่จำกัดดังที่ท่านเราะฮ์สูล ﷺ ได้กล่าวไว้ในหะดีษมีอฺยลาน

((عَنْ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ عَلِيَّ بْنَ سَلَمَةَ النَّخَعِيِّ، أَسْلَمَ وَلَهُ عَشْرُ نِسْوَةٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَأَسْلَمْنَا مَعَهُ فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَتَخَيَّرَ أَرْبَعًا مِنْهُنَّ .))

(أخرجه الترمذي: 1128)

ความว่า “เมื่อหลาน บินสะละมะฮฺ อัยษะเกาะฟีฮ์ เพิ่งเข้ารับอิสลาม ในขณะที่เขามีภรรยาสิบคนอยู่ก่อนแล้ว และพวกนางทั้งหมดได้เข้ารับอิสลามพร้อมกับเขา ท่านเราะฮฺลุล ๕ จึงสั่งให้เขาเลือกสี่คนจากพวกนางทั้งหมด”

(บันทึกโดย al-Tirmidhiy: 1128)

2.3.2 มีความสามารถในค่าใช้จ่ายต่างๆ (นัฟเกาะฮฺ) หมายถึง ผู้ชายมีความสามารถที่จะให้ค่ามะฮฺร ค่าอุปการะเลี้ยงดูและปัจจัยยังชีพ ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภคและบริโภค และของใช้ที่จำเป็น แก่บรรดาภรรยาทั้งหมด

2.3.3 ความยุติธรรมระหว่างบรรดาภรรยา หมายถึง สามีน้องให้ความยุติธรรมแก่บรรดาภรรยาในสิ่งที่มองเห็นและจับต้องได้ เช่น ค่าอุปการะเลี้ยงดู ค่าอุปโภคบริโภค เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงความยุติธรรมในเรื่องของความรัก เนื่องจากเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมได้

al- Jārjāwī ได้กล่าวว่า “อนุญาตให้บุรุษมีภรรยาสองคนหากเขามีความยุติธรรม และหากเขาไม่มีความสามารถที่จะให้ความยุติธรรมได้ ก็หะรอมที่เขาจะมีสามหรือสี่ ส่วนความยุติธรรมที่หมายถึงคือ เรื่องทั่วไปที่ไม่ได้หมายถึงเรื่องของความรัก เช่น เรื่องของการให้นัฟเกาะฮฺ ตามความสามารถของสามี เรื่องการค้างแรมที่ต้องให้ความเท่าเทียมก็มีได้หมายถึงการหลับนอน” (Bunaidir Bin Muqbil al-Haisūniy. n.d. : 14)

ความยุติธรรมระหว่างบรรดาภรณานั้นเป็นสิ่งที่สามีจำเป็น(วาญิบ)จะต้องปฏิบัติ ด้วยกับหลักฐานสนับสนุนจากอัลกุรอาน อัสสุนนะฮฺ และความเห็นพ้องกันของนักวิชาการ(อิญญ์มาอุลละมาอ์)

หลักฐานจากอัลกุรอาน

﴿... فَإِنْ حَفْتُمْ لَا تُغَدِّلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ بَدَأَ قَدْ آتَىٰ
تَعَوَّلُوا﴾

(النساء: 3)

ความว่า “...แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว หรือไม่ก็หญิงที่มีมือขวาของพวกเจ้าครอบครองอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ใกล้ยิ่งกว่าในการที่พวกเจ้าจะไม่ลำเอียง”

(อันนิสาอ์ : 3)

Muhammad al-Amīn al-shanqīti ได้กล่าวว่า “ความยุติธรรมที่ไม่สามารถจะกระทำได้อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอายะฮฺนี้หมายถึง ความยุติธรรมในเรื่องของความรักและการเอื้อเฟื้อของจิตใจตามธรรมชาติของมนุษย์ เนื่องจากมันเป็นความรู้สึกที่เกินกว่ามนุษย์จะควบคุมมันได้ ต่างจากความยุติธรรมในเรื่องของสิทธิ(ที่ภรรยาควรจะได้ตามกฎหมายอิสลาม) ซึ่งมนุษย์สามารถจะปฏิบัติมันได้” (Bunaidir Bin Muqbil al-Haisūniy. n.d. :15)

แท้จริงแล้วอัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวในอายะฮฺนี้ว่า “หากพวกเขาเกรงกลัวว่าจะไม่มีความยุติธรรม ก็จงแต่งงานคนเดียว” ก็เพียงพอแล้วต่อความสำคัญของคำว่า “ยุติธรรม” แต่เพื่อความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะความไม่รู้และไม่เข้าใจมาตรฐานที่ถูกต้องของความยุติธรรมที่อัลลอฮฺ ﷻ หมายถึงนั่นคืออะไร ดังนั้นจึงมีการพิทวาและกระบวนการค้นหาความกระจ่างแจ้งถึงความยุติธรรมที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอายะฮฺนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งมาตรฐานที่ง่ายต่อการปฏิบัติตามและภักดีต่อพระองค์ (Abdu al-Nāṣir Tawfiq al-Attār, 1972.: 164-166)

มาตรฐานของความยุติธรรม

1) เจตนา : การงานที่ดีขึ้นอยู่กับเจตนาที่ดี และการปฏิบัติที่ดีด้วย อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ مَا تَعْمَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴾

(النساء : 127)

ความว่า “และความดีใดๆที่พวกเขากระทำไปนั้น แท้จริงอัลลอฮฺทรงรู้ในความดีนั้น”

(อันนิสาอ์ : 127)

ตาซังแรกของมาตรฐานของความยุติธรรมได้ให้ความกระจ่างด้วยอายะฮฺอัลกุรอานมหาบรียุทธ์ คือการเจตนาที่ดีในการปฏิบัติ ข้อมเป็นที่รู้แก่อัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งเจตนาที่ดีในที่นี้หมายถึง เจตนาที่มีเป้าหมายดี แล้วตามหลังด้วยการกระทำที่ดี ไม่สำคัญว่าหลังจากนั้นคนอื่นจะรู้หรือไม่รู้ว่าการกระทำดี เพียงพอแก่อัลลอฮฺ ﷻ เท่านั้น เพราะอัลลอฮฺ ﷻ นั้นรับรู้เจตนาที่ดีของมวลมนุษย์ ดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَإِنْ تَحْسَبُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴾

(النساء : 128)

ความว่า “และหากพวกเขากระทำดีและมีความยำเกรงแล้ว แท้จริงอัลลอฮฺนั้นทรงรู้อย่างถ่องแท้ในสิ่งที่พวกเขากระทำกัน”

(อันนิสาอ์ : 128)

2) ความยุติธรรม : ความยุติธรรมในความหมายเดิมหมายถึง ความเท่าเทียมกัน
ในทุกเรื่องระหว่างทุกคน ซึ่งมีความเป็นสามัคคีเป็นสาเหตุของความจำเป็นที่จะต้องยุติธรรม

ดังนั้นความยุติธรรมที่จำเป็นจะต้องเท่าเทียมกันระหว่างบรรดาภรรยาจึง
ครอบคลุมไปถึงเรื่อง อาหาร เสื้อผ้า ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่อยู่อาศัย การให้เวลาพักผ่อน(Jalālu al-Dīn
Muhammad Bin Ahmad al-Mahallī - Jalālu al-Dīn Abdu al-Rahmān Bin Abī Bakr al-
Sayutī,2003:80) และการร่วมหลับนอน รวมถึงความรักความผูกพัน(Muhammad Bin Jarīr Bin
Yazīd Bin Kathīr Bin Ghālib al-Āmilī,2000: 8/548)

อับดุลนาศิร อัลอฏฏอร (Abdu al-Nāṣir Tawfiq al-Aṭṭār) ได้กล่าวไว้ใจความ
ว่า “กระทั่งอุลมะมาฮ์สะลัฟได้กล่าวรวมถึงการจุมพิตด้วยเช่นกัน” (Abdu al-Nāṣir Tawfiq al-
Aṭṭār,1972 : 166) โดยใช้หลักฐานจากหะดีษญาบิร บิน ซัยด ได้กล่าวไว้ว่า

عن جابر بن زيد، أنه قال: ((كانت لي امرأتان فلقد كنت أعدل

بينهما حتى أعد القبل))

(أخرجه ابن أبي شيبة : 4/387)

ความว่า “จากญาบิร บิน ซัยด ได้กล่าวว่า ฉันเคยมีภรรยาสองคน และ
ฉันเป็นคนที่ยุติธรรมที่สุด แม้กระทั่งเรื่องของการจุมพิต”

(บันทึกโดย Ibn Abi Shaybah: 4/387)

แน่นอนว่าสิ่งเหล่านี้(การร่วมหลับนอน ความรัก และการจุมพิต)เป็นสิ่งที่เกิน
ความสามารถของมนุษย์จะกระทำให้ยุติธรรมและเท่าเทียมระหว่างบรรดาภรรยาทั้งหมดได้
ในขณะที่อายะฮ์ข้างต้นนี้ได้สั่งใช้มนุษย์ทุกคนให้มีความยุติธรรม ซึ่งแน่นอนว่ามีมนุษย์บางคน
ปรารถนาที่จะภักดีต่อคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ ﷻ แม้ในความเป็นจริงแล้วไม่มีความสามารถจะกระทำ
ตามได้ก็ตาม และแน่นอนอีกว่าอัลลอฮ์ ﷻ ไม่บังคับให้กระทำในสิ่งที่เกินความสามารถของบ่าว
จะภักดีได้ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿لَا يَكُلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾

(البقرة : 286)

ความว่า “อัลลอฮ์จะไม่ทรงบังคับชีวิตหนึ่งชีวิตใดนอกจากตาม
ความสามารถของชีวิตนั้นเท่านั้น”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 286)

หลักฐานจากอิสสุนนะฮ์

((عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : من كانت له امرأتان ،
فَمَالَ إِلَىٰ إِحْدَاهُمَا : جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشِقُّهُ مَائِلٌ))

(أخرجه أبو داود: 2133)

ความว่า “ผู้ใดมีภรรยา 2 คน แล้วเขาก็เอนเอียงไปยังหนึ่งในสองคน (ในอีกสำนวนหนึ่งระบุว่า แล้วเขาก็ไม่ให้ความเป็นธรรมระหว่างสองคนนั้น) ในวันกิยามะฮ์เขาผู้นั้นจะมาในสภาพที่หนึ่งในสองซีก (ของร่างกาย) ของเขาเอียงไป”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2133)

นักวิชาการส่วนใหญ่ได้วางกฎเกณฑ์มากมายที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมที่สามีจำเป็นต้องปฏิบัติต่อภรรยา ดังนี้

1- ความยุติธรรมเป็นสิทธิ์ของภรรยาทุกคน

ความยุติธรรมจากสามีนั้นเป็นสิทธิ์ของภรรยาทุกคนที่ควรจะได้รับ เนื่องด้วยความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยา ดังนั้นผู้ที่เป็สามีจำเป็นต้องให้ความยุติธรรมแก่พวกนางโดยไม่มี ความเหลื่อมล้ำต่อกัน จะไม่มีการแบ่งชนชั้นว่ารวยหรือจน สวยหรือจี๋เห่ สวยหรือมีอายุ ใหม่หรือเก่า โสดหรือหม้าย เพราะภรรยาทุกคนมีความเท่าเทียมกันในฐานะที่มีความสัมพันธ์ฉันท์สามี ภรรยา

2- ความยุติธรรมในเรื่องของค่าอุปการะเลี้ยงดู (Hasan Suhayl al-Jamīliy, nd. :27)

นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องกันว่าผู้เป็นสามีนั้นจำเป็นต้องจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่ภรรยา แต่พวกเขามีความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องขอปริมาณดังต่อไปนี้

มัฆฮับฮะนาบิละฮ์และมัฆซาฟิอิย์ได้กล่าวว่าสามีจำเป็นต้องให้ค่าอุปการะเลี้ยงดู โดยพิจารณาจากสถานภาพและฐานะของทั้งสองด้าน(ด้านสามีและด้านภรรยา) (Abdu al-Haq Bin Ghālib Bin Atiyyah al-Āndalusiyy, 2001.:2/43)

อิมฮาฟิอิย์ (al-Shāfiīyy) ได้กล่าวว่า การให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูต้องพิจารณาจาก สถานภาพและฐานะของสามีเท่านั้น ดังนั้นการให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูจำเป็นต้องให้เท่าๆกัน (Muhammad Bin Idrīs al-Shāfiīyy, 2001.:5/88) โดยทรงคนนี้ได้ใช้หลักฐานจากอายะฮ์อัลกุ รานมาสนับสนุนดังนี้

﴿ لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ ﴾

(الطلاق: 7)

ความว่า “ควรให้ผู้มีฐานะร่ำรวยจ่ายตามฐานะของเขา ส่วนผู้ที่การยังชีพของเขาเป็นที่คับแคบแก่เขาก็ให้เขาจ่ายตามที่อัลลอฮ์ทรงประทานมาให้แก่เขา...”

(อิฎฎอฮาก : 7)

มัฆฮิบหะนะฟียะฮ์ได้กล่าวว่า การให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูพิจารณาจากสถานภาพและฐานะของภรรยา ดังนั้นการให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่บรรดาภรรยาไม่จำเป็นจะต้องเท่าเทียมกัน เนื่องจากฐานะของภรรยาแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน (al-Shawkānī, Muhammad Alī al-Shaukānī, 1993.:7/130) โดยใช้หลักฐานจากอัลกุรอานดังนี้

﴿ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ... ﴾

(البقرة: 233)

ความว่า “และหน้าที่ของพ่อเด็กนั้นคือปัจจัยยังชีพของพวกนางและเครื่องนุ่งห่มของพวกนาง...”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 233)

คำว่า مَعْرُوف (Ma'arūf) คือ ความพอดีและพอเพียง เนื่องจากการให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูนั้นเพื่อต้องการสนองต่อความจำเป็นของบรรดาภรรยาในการใช้จ่าย ดังนั้นการให้ค่าอุปการะก็ต้องเพียงพอสอดต่อการใช้จ่ายของพวกนาง

2.1 ความเท่าเทียมในเรื่องของเครื่องอุปโภค

นักวิชาการได้มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องนี้สองทรรศนะด้วยกัน

2.1.1 สามิจำเป็นต้องให้เครื่องอุปโภคแก่บรรดาภรรยาเท่าๆกัน (Abū Bakr Bin Masūūd al-Kāsāniy al-Hanafiy Alāūuddīn, 2003.:2/232)

2.1.2 สามิจำเป็นจะต้องให้ความเท่าเทียมในเรื่องของเครื่องอุปโภค เพราะสิ่งที่เกินความสามารถของสามิจะกระทำได้ ดังนั้นสำคัญแค่ให้เท่านั้น (al-Khatīb al-Sharbīniy, 1997.: 3/426)

2.2 ความเท่าเทียมในเรื่องของบริโภค

ท่านเราะฮ์ลุฎ ได้กล่าวว่า

((أَنْ تُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمْتَ ، وَتَكْسُوَهَا إِذَا اكْتَسَمْتَ ، أَوْ اكْتَسَبْتَ ،
وَلَا تَضْرِبَ الْوَجْهَ ، وَلَا تُقَبِّحَ ، وَلَا تَهْجُرَ إِلَّا فِي الْبَيْتِ))

(رواه أبو داود : 2142)

ความว่า “ท่านจะต้องให้อาหารแก่ม้าเมื่อท่านรับประทานอาหาร ให้เครื่องนุ่งห่มแก่ม้าเมื่อท่านสวมใส่เครื่องนุ่งห่ม อย่าคบบ่นนาง อย่าคำทอนาง และอย่าทิ้งนางไว้ลำพังนอกบ้าน”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2142)

และท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวแก่สะอิด ฎว่า

((وَلَسْتَ تُنْفِقُ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أُجِزَتْ بِهَا ، حَتَّى اللَّقْمَةَ
تَجْعَلَهَا فِي فِي امْرَأَتِكَ))

(أخرجه البخاري : 5668)

ความว่า “และท่านมิได้จ่ายทรัพย์สินใด ๆ ที่หวังผลตอบแทน จากอัลลอฮฺ เว้นแต่ท่านจะได้รับผลบุญในการจ่ายนั้น แม้จะเป็นแค่ อาหารเพียงคำหนึ่งที่ท่านป้อนให้ภรรยาของท่าน”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy: 5668)

2.3 คำเลียดบุตร

สามีจำเป็นต้องให้ค่าใช้จ่ายเลี้ยงดูแก่บุตรด้วยความเหมาะสมเพียงพอ ไม่ฟุ่มเฟือย หรือตระหนี่จนเกินไป เพราะนั่นเป็นสิ่งที่จำเป็นที่บรรดาบุตรพึงได้รับ และไม่สมควรที่จะแสดงความลำเอียงระหว่างบุตรที่ต่างมารดากัน ไม่อนุญาตให้มอบสิ่งหนึ่งสิ่งใดแก่ลูกๆบางคน ในขณะที่ ลูกๆ คนอื่นไม่ได้รับสิ่งนั้นด้วยความลำเอียง แท้จริงแล้วอัลลอฮฺไม่ทรงรักผู้ที่อธรรม เนื่องจาก พฤติกรรมดังกล่าวจะทำให้เกิดความข้องใจและเกิดความบาดหมางใจระหว่างลูกๆ ผู้ที่ได้รับและผู้ ที่ไม่มีสิทธิ ชำร้ายอาจจะทำให้เกิดความบาดหมางใจระหว่างบิดามารดากับบุตรที่ไม่ได้รับสิทธิ ดังกล่าวด้วย (สิทธิโดยธรรมชาติของมนุษย์ ที่อิสลามยืนยันรับรอง เซค มุหัมมัด บิน สอลิห์อัล-อุษัย มิน แบลโดย: อันวา สะอู และ อุษมาน อิดริส :19-20)

ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวว่า

((اتقوا الله ، واعدوا بين أولادكم))

(أخرجه البخاري : 2447)

ความว่า “พวกท่านจงยำเกรงอัลลอฮ์ และจงให้ความยุติธรรมระหว่าง
ลูกๆของพวกท่าน”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy : 2447)

2.4 คำใช้จ่ายส่วนตัว

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ... ﴾

(البقرة: 233)

ความว่า “และหน้าที่ของพ่อเด็กนั้นคือปัจจัยยังชีพของพวกนางและ
เครื่องนุ่งห่มของพวกนาง...”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ : 233)

คำว่า *مَعْرُوف* (Maarūf) คือ ความพอดีและพอเพียง เนื่องจากการให้ค่าอุปการะ
เลี้ยงดูนั้นเพื่อต้องการสนองต่อความจำเป็นของบรรดาภรรยาในการใช้จ่าย ดังนั้นการให้ค่า
อุปการะก็ต้องเพียงพอต่อการใช้จ่ายของพวกนาง ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่นางจะต้องใช้จ่าย
ด้วยเช่นกัน

3- การให้ที่อยู่อาศัย

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِّنْ وُجْدِكُمْ ﴾

(الطلاق: 6)

ความว่า “จงให้พวกนางพำนักอยู่ ณ ที่พวกเจ้าพำนักอยู่ตามฐานะ
ของพวกเจ้า”

(อัลฏะลาอะฮ์ : 6)

นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าผู้เป็นสามีจำเป็นจะต้องจัดหาที่อยู่ให้
ภรรยาทุกคน เพื่อให้ภรรยาแต่ละคนกับลูกๆของนางได้อาศัย เนื่องจากอิสลามได้ให้สิทธิ์แก่สตรีที่
แต่งงานแล้วต้องมีที่อยู่อาศัย ไม่ว่านางจะแต่งงานกับสามีที่มีภรรยาเดียวหรือมีภรรยาหลายคนก็
ตาม ซึ่งความรับผิดชอบในเรื่องนี้อยู่ที่สามีเท่าที่มีความสามารถ แต่จะต้องเป็นที่อยู่อาศัยที่แยก
ต่างหากระหว่างบรรดาภรรยาแต่ละคน เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหา
ระหว่างภรรยาด้วยกัน หรือปัญหาระหว่างลูกๆ แต่ถ้าสามียืดยางที่จะให้ภรรยาทุกคนอยู่ด้วยกัน

สามีจะต้องแยกกันหรือแบ่งส่วนให้ชัดเจน และจะต้องได้รับการยินยอมจากภรรยาด้วย ในขณะที่เดียวกันสามีไม่สามารถที่จะนำภรรยาคนใหม่เข้ามาอยู่ในบ้านภรรยาคนเก่า ถึงแม้จะเป็นการยินยอมจากภรรยาก็ตาม หรือจะแยกส่วนให้แล้วแต่ภรรยาคนเก่าไม่ยินยอม ตามหลักกฎหมายอิสลามแล้วภรรยาคนเก่าสามารถที่จะฟ้องต่อกอฎี(ผู้พิพากษา)ให้ทำการไล่ภรรยาคนใหม่ออกจากบ้านของนาง และกอฎีจะต้องบังคับให้สามีหาที่อยู่ใหม่แก่ภรรยาใหม่ของเขา (Abdu al-Nāsir Tawfiq al-Attār. 1972. :220)

3.1 ความเท่าเทียมในเรื่องของการให้ที่อยู่อาศัย

นักวิชาการได้มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องนี้สองทรรศนะด้วยกัน

3.1.1 มัซฮับหะนะฟียะฮุกกล่าวว่า สามีจำเป็นต้องให้ความเท่าเทียมกันแก่บรรดาภรรยาในเรื่องของการแบ่งเวลาดังแร่ม ค่าอุปการะเลี้ยงดู ที่อยู่อาศัยและเครื่องอุปโภคบริโภค Abū Bakr Bin Masūūd al-Kāsāniy al-Hanafiy Alāūuddīn, 2003.:2/232)

3.1.2 อิมามชาฟีอีและอิมามอะหฺมัดกล่าวว่า สามีไม่จำเป็นต้องให้ความเท่าเทียมกันแก่บรรดาภรรยาทั้งในเรื่องของค่าอุปการะเลี้ยงดู ที่อยู่อาศัยและเครื่องอุปโภคบริโภคแต่เป็นเรื่องที่สนับสนุนให้กระทำ (มุสตะหับ) เพราะมันเป็นสิ่งที่ยากเกินความสามารถของมนุษย์ที่จะกระทำได้ (เหมือนกับเรื่องของการให้ความรักและการมีเพศสัมพันธ์) (al-Khatīb al-Sharbinīy, 1997.: 3/426)

3.2 ไม่อนุญาตรวมภรรยาอยู่ด้วยกัน (หะรอม)

มัซฮับชาฟีอีและมัซฮับหะนะฟียะมีความคิดเห็นว่า สามีห้ามนำภรรยาที่ไม่ถูกคอกันหรือโกรธกัน หรือภรรยาที่สามีคิดว่าพวกเธอเข้ากันไม่ได้ ถ้าอยู่ด้วยกันแล้วอาจจะสร้างความแตกแยกหรือกัณฑ์ตรงต่อครอบครัวได้ นอกเสียจากว่าพวกเธอยินยอมที่จะอยู่ร่วมกัน (Hasan Subayl al-Jamīiy :32)

4- ความเท่าเทียมกันในเรื่องการแบ่งเวรดังแร่ม

หนึ่งในสิทธิ์ของภรรยาที่ควรจะได้รับจากสามีของนางคือ ความเท่าเทียมของการแบ่งเวรดังแร่ม(ถึงแม้ว่าสามีจะป่วยก็ตาม) เพื่อให้การแบ่งเวรดังแร่มนั้นมีความเท่าเทียมกันทุกคนในบรรดาภรรยาทั้งหมด สามีควรแบ่งเวลาให้คนละคืน หรือคนละสามคืน หรือคนละสัปดาห์ หรืออาจจะสลับกันไปมาระหว่างระยะเวลาดังกล่าวนั้น และสามีไม่สมควรที่จะค้างแรมบ้านใดบ้านหนึ่งหลายวัน จนกระทั่งภรรยาที่เหลือจะต้องรอนานจนเกินไป ซึ่งมีนักวิชาการฟิกฮฺบางท่านได้มีความเห็นว่าสามีไม่ควรค้างแรมมากกว่าสามวันต่อหนึ่งบ้าน แต่นักวิชาการส่วนใหญ่มองว่าสามีสามารถที่จะค้างแรมมากกว่าสามวันได้ แต่ห้ามเกินหนึ่งสัปดาห์(สำหรับสามีที่มีภรรยาอยู่ในประเทศเดียวกันทั้งหมด) แต่สำหรับสามีที่มีภรรยาบางคนอยู่คนละประเทศ เขาสามารถที่จะแบ่งเวลาดังแร่มคนละเดือน สองเดือน หรือสามเดือนได้ แต่ห้ามเกินสี่หรือหกเดือน และความเท่า

เทียมในการแบ่งเวรนั้นจะยังเป็นสิทธิ์ของภรรยาที่ควรจะได้จากสามีถึงแม้ว่านางจะมีเมนส์ นิฟาซ หรือขณะอิหฺรอม เนื่องจากเป้าหมายของการแบ่งเวรค้ำแรมคือเพื่อเพิ่มพูนความรักใคร่และความเมตตาต่อกันระหว่างสามีภรรยา (Abdu al-Nāṣir Tawfiq al-Attār. 1972:216)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ
بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴾

(الروم:21)

ความว่า “และหนึ่งจากสัญญาณทั้งหลายของพระองค์คือ ทรงสร้างคู่ครองให้แก่พวกเจ้าจากตัวของพวกเจ้า เพื่อพวกเจ้าจะได้มีความสุขอยู่กับนาง และทรงมีความรักใคร่และความเมตตาระหว่างพวกเจ้าแท้จริงในการนี้ แน่นอนยอมเป็นสัญญาณแก่หมู่ชนผู้ใคร่ครวญ”

(อิรฺรุม :21)

หะสัน สุฮัยล (Hasan Suhayl al-Jamīli, nd.: 9-72) ได้กล่าวเกี่ยวกับการแบ่งส่วนแก่ภรรยาดังนี้

ภาษาอาหรับเรียกว่า (القسم) คือ การแบ่ง หมายถึงการค้ำแรมของสามีแก่ภรรยาของเขาไม่ว่าจะมีเพศสัมพันธ์ด้วยหรือไม่ก็ตาม

การแบ่งเวลาระหว่างบรรดาภรรยา นั้น ได้ถูกบัญญัติขึ้นมาด้วยกับหลักฐานจากอัลกุรอานและอิสฺสุนนะฮฺและอัลอิจฺญ์มาอฺ

1) หลักฐานจากอัลกุรอาน

﴿ وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُفْسِدُوا فِي الْإِيمَانِ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ
مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
ذَلِكَ أَذَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ﴾

(النساء:3)

ความว่า "และหากพวกเจ้าเกรงว่าจะไม่สามารถให้ความยุติธรรมในบรรดาเด็กกำพร้าได้ ก็จงแต่งงานกับผู้ที่ดีแก่พวกเจ้า ในหมู่สตรี สองคน หรือสามคน หรือสี่คน แต่ถ้าพวกเจ้าเกรงว่าพวกเจ้าจะให้ความยุติธรรมไม่ได้ ก็จงมีแต่หญิงเดียว หรือไม่ก็หญิงที่มีเอวของพวกเจ้าครอบครองอยู่ นั่นเป็นสิ่งที่ใกล้ยิ่งกว่าในการที่พวกเจ้าจะไม่ลำเอียง"

(อันนิสาฮ์ : 3)

อิบนุกะษีร (Ibn Kathīr) ได้ให้คำอธิบายอายะฮ์ (ที่ขีดเส้นใต้)นี้ความว่า "หากพวกเจ้าได้กระทำการงานที่พวกเจ้าจำเป็นต้องกระทำ(ต่อพวกนาง)แล้ว และได้แบ่งเวลาด้วยความยุติธรรมแล้ว และได้ขำเกรงต่ออัลลอฮ์ในสิ่งที่พวกเจ้าสามารถกระทำได้แล้ว อัลลอฮ์ก็จะอภัยให้พวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้าลำเอียงไปทางภรรยาคนใดคนหนึ่ง(ในเรื่องของใจ)" (Ibn Kathīr, Ismā'īl Bin Umar Bin Kathīr, 1999.:1/534)

กุรฎูบียได้ให้คำอธิบายอายะฮ์(ที่ขีดเส้นใต้)นี้ความว่า "อัลลอฮ์ได้บอกกับพวกเจ้าว่าไม่มีใครสามารถที่จะให้ความยุติธรรมระหว่างบรรดาภรรยาได้หรอก นั่นคือในเรื่องของความรัก การหลับนอน แต่เรื่องของหัวใจนั้นอัลลอฮ์ได้บอกลักษณะของมันว่า ด้วยธรรมชาติของมนุษย์นั้น ไม่มีความสามารถจะควบคุมการเอนเอียงของมันได้" (al-Qurtubī. 1964.:5/261)

2) หลักฐานจากฮิสฎอนนะฮ์

((عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْسِمُ فَيُعْدِلُ، وَيَقُولُ: اللَّهُمَّ هَذَا قَسَمِي، فِيمَا أَمْلِكُ فَلَا تَلْنِي، فِيمَا تَمْلِكُ، وَلَا أَمْلِكُ))

(أخرجه أبو داود: 2134)

ความว่า "จากท่านหญิงอาอิชะฮ์ได้กล่าวว่า ท่านเราะฮ์ลุล ได้มีการจัดแบ่ง(เวร)ด้วยความยุติธรรม ท่านได้กล่าวว่า โอ้อัลลอฮ์ นี่คือการแบ่งของข้าพระองค์ในสิ่งที่ข้าพระองค์มีอยู่ ดังนั้น โปรดอย่าได้ตำหนิข้าพระองค์เลยในการแบ่ง (ความรัก) ซึ่งมีแต่พระองค์เท่านั้นที่สามารถควบคุมได้"

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2134)

((عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : مَنْ كَانَتْ لَهُ امْرَأَتَانِ، فَمَالَ إِلَى إِحْدَاهُمَا : جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشِقُّهُ مَائِلٌ))
(أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ: 2133)

ความว่า “ผู้ใดมีภรรยา 2 คน แล้วเขาก็เอนเอียงไปยังหนึ่งในสองคน ในอีกสำนวนหนึ่งระบุว่า แล้วเขาก็ไม่ให้ความสำคัญระหว่างสองคนนั้น ในวันกิยามะฮ์เขาผู้นั้นจะมาในสภาพที่หนึ่งในสองซีก (ของร่างกาย) ของเขาเอียงไป”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2133)

อิมามอชเชากานีย์ (Shaukānī) ได้กล่าวว่า “หะรอมการเอนเอียงไปทางภรรยาคนใดคนหนึ่งในเรื่องที่สามารถควบคุมได้ เช่น การแบ่งเวลาว่าง การให้ค่าอุปการะเลี้ยงดู ให้เครื่องอุปโภคและบริโภค เป็นต้น โดยใช้หลักฐานสนับสนุนด้วยหะดีษ (Muhammad Alī al- Shaukānī, 1993.:6/371)

((أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا كَانَ فِي مَرَضِهِ حَجَلَ يَدُورُ فِي نِسَائِهِ وَيَقُولُ: أَيْنَ أَنَا غَدًا؟ أَيْنَ أَنَا غَدًا حِرْصًا عَلَى بَيْتِ عَائِشَةَ. قَالَتْ عَائِشَةُ: فَلَمَّا كَانَ يَوْمِي سَكَنَ))

(أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ: 3774)

ความว่า: “ท่านเราะฮ์ซูล ﷺ ขณะอยู่ในการป่วย ท่านได้เริ่มเปลี่ยนเวรไปอยู่กับบรรดาภรรยาของท่าน โดยท่านกล่าวว่า พรุ่งนี้ฉันจะอยู่ที่ไหน? พรุ่งนี้ฉันจะอยู่ที่ไหน? ท่านปรารถนาที่จะอยู่บ้านอาอิชะฮ์, อาอิชะฮ์ ได้กล่าวว่า เมื่อเป็นวันของฉัน ท่านก็จะเงียบ(ไม่ถามอีกเลย)”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy:3774)

จากหะดีษนี้นักวิชาการได้กล่าวว่าสามีจำเป็นต้องแบ่งเวลาให้กับบรรดาภรรยา แม้ว่าจะป่วยก็ตาม หากยังมีความสามารถจะกระทำได้ แต่หากสามีมีความลำบากที่จะกระทำ เขาต้องขออนุญาตภรรยาทุกคนว่าจะขออยู่กับคนใดคนหนึ่ง ดังที่ท่านเราะฮ์ซูล ﷺ ได้ขออนุญาตจากภรรยาของท่านทุกคนว่าท่านจะขออยู่กับอาอิชะฮ์(ตอนที่ท่านป่วยหนัก) แล้วภรรยาของท่านทุกคนอนุญาต ท่านก็อยู่กับอาอิชะฮ์จนกระทั่งท่านเสียชีวิต

ซัยคุ อัลอัลลามะฮฺ อิบน์หะญัรฺ อัลอัศเกาะลานีย์ ได้กำชับหลังจากหะดีษบทนี้ว่า “เป้าหมายของหะดีษนี้ส่วนหนึ่งก็คือ การวาญิบแบ่งส่วนเรื่องของเวลานั้นจะถูกยกเลิกไปด้วยกับการอนุญาตของบรรดาภรรยา ซึ่งเปรียบเสมือนว่าพวกนางได้ยกคืนและวันของพวกนางให้กับภรรยาที่สามีจะไปค้างด้วยนั่นเอง” (Ahmad Bin Alī Bin Hajr al-Asqalāniy, nd.:9/228)

3) หลักฐานอัลอิจญ์มาอฺ

นักวิชาการได้เห็นพ้องกันว่าสามีจำเป็นต้องให้ความเท่าเทียมในเรื่องการแบ่งเวลาระหว่างบรรดาภรรยาทุกคน และเรื่องอื่นๆที่ไม่เกินความสามารถของมนุษย์จะกระทำได้ เพื่อมิให้เกิดการอธรรมหรือเป็นการทำร้ายจิตใจต่อพวกนาง

4.1 ระยะเวลาการแบ่งเวรค้ำแรม

นักวิชาการมีความคิดเห็นตรงกันว่าระยะเวลาการค้ำแรมสำหรับสามีที่อยู่ในประเทศเดียวกัน คือ คนละคืน แต่นักวิชาการมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องของสามีที่ต้องการเพิ่มเวลาให้มากกว่าหนึ่งคืนต่อหนึ่งบ้านดังนี้

4.1.1 อิมามมาลิกและอิมามอะหมัดได้กล่าวว่า ไม่อนุญาตให้สามีเพิ่มเวลามากกว่าหนึ่งคืนต่อหนึ่งบ้าน โดยใช้หลักฐานสนับสนุนคือหะดีษที่ท่านเราะฮูล ๕ แบ่งเวลาให้บรรดาภรรยาของท่านคนละคืน และทรงสนะนี้ยังได้กล่าวอีกว่าหากสามีแบ่งเวลาให้ภรรยาคนละสามคืนจะทำให้มีผลกระทบต่อภรรยาคนสุดท้ายที่ต้องรอเก้าคืน ซึ่งมันมากเกินไปสำหรับระยะเวลาในการรอ ทั้งที่สามีมีความสามารถที่จะทำให้เร็วได้ (al-Khatīb al-Sharbinīy, 1997.:3/255)

4.1.2 อิมามชาฟีอีกล่าวว่า สามีสามารถที่จะแบ่งเวลาให้คนละคืน หรือคนละสองคืน หรือคนละสามคืน แต่ห้ามเกินมากกว่านั้นออกเสียจากว่าภรรยาคนหนึ่งคนใดยินยอมให้กับอีกคน (Muhammad Bin Idrīs al-Shāfiīy, 2001.:5/190)

4.1.3 มัฮฺฮับหะนะฟียฺได้กล่าวว่า แล้วแต่สามีจะเลือกแบ่งเวลาให้กับบรรดาภรรยาในรูปแบบไหน สำคัญว่าต้องแบ่งให้เท่าๆกัน (Muhammad al-Abyāniy, nd.:1/223)

4.2 ไม่อนุญาตให้สามีเลือกอยู่บ้านใดบ้านหนึ่งจากบรรดาภรรยาทั้งหมด แล้วร้องขอให้ภรรยามาหาตนเพื่อเป็นการแบ่งเวรค้ำแรม (al-Khatīb al-Sharbinīy, 1997.:3/203)

4.3 สิ่งที่ทำให้วาญิบการแบ่งเวลาค้ำแรมนั้นเป็นโมฆะ

นักวิชาการส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นว่าพฤติกรรมบางอย่างของภรรยาทำให้ความจำเป็นของการแบ่งเวรของสามีนั้นได้ถูกยกเลิกไปโดยปริยาย

4.3.1 ภรรยาที่มีพฤติกรรมไม่เชื่อฟังสามี นักวิชาการมีความเห็นตรงกันว่าภรรยาที่ไม่เชื่อฟังสามีหรือทำให้สามีโกรธนั้นจะไม่มีสิทธิ์ได้การแบ่งเวรค้ำแรมจากสามี เช่นเดียวกันจะไม่มีสิทธิ์ในเรื่องของนฟเกาะฮฺด้วย (Muhammad Bin Idrīs al-Shāfiīy, 2001.:5/194)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿الَّذِينَ خَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ
فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا ...﴾

(النساء : 34)

ความว่า “และบรรดาหญิงที่พวกเจ้าหวั่นเกรงในความคดโกงของนาง
นั้น ก็จงกล่าวตักเตือนนางและทอคตึงนางไว้แต่ลำพังในที่นอน และ
จงเฉีบนาง แต่ถ้านางเชื่อฟังพวกเจ้าแล้ว ก็จงอย่าหาทางเอาเรื่องแก่นาง...”

(อันนิสาอ์ : 34)

มัฮัซบมาลิกีย์ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า สำหรับภรรยาที่ได้เพิกเฉยต่อคำสั่งใช้ของ
อัลลอฮ์ ﷻ ก็ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เชื่อฟังสามีเช่นเดียวกัน เช่น การทิ้งละหมาด การไม่ถือศีลอด
ในเดือนรอมฎอน เป็นต้น (Hasan Subayl al-Jamiliy, nd. :37)

4.3.2 เดินทางในระยะไกล ซึ่งมีสองลักษณะด้วยกัน

4.3.2.1 สามีเดินทางในระยะทางที่สามารถจะทำการละหมาดรวมและละหมาดย่อ
ได้ คือ เมื่อสามีเดินทางแล้วมิได้นำภรรยาคนหนึ่งคนใดไปด้วย ก็ถือว่าความจำเป็นของสามีที่
จะต้องแบ่งเวรนั้น ได้ถูกยกเลิกไปโดยปริยาย และหากสามีเดินทางแล้วนำภรรยาทุกคนไปด้วย เขา
ก็จำเป็นที่จะต้องยุติธรรมในการแบ่งเวรค้ำแรมเท่าที่สามารถจะยุติธรรมได้ และหากสามีเดินทาง
แล้วนำภรรยาคนหนึ่งคนใดไปด้วย นักวิชาการมีความเห็นแตกต่างกัน คือ มัฮัซบอะฮ์ลิย์ได้กล่าว
ว่า สามีไม่จำเป็นจะต้องแบ่งเวรให้กับภรรยาที่เหลือ มัฮัซบอะฮ์ลิย์ อหฺซอฮ์ริยฺกล่าวว่า การแบ่งเวร
นั้นยังจำเป็นอยู่ สามีจะต้องกลับไปชดใช้ให้กับภรรยาที่เหลือ มัฮัซบชาฟีอียฺได้กล่าวว่า หากสามีมี
การคัดเลือกภรรยาที่จะนำไปในการเดินทางด้วยการจับสลากเขาก็ไม่จำเป็นจะต้องกลับมาชดเวลา
ให้กับภรรยาอื่นๆ แต่ถ้าไม่ เขาก็จะต้องกลับมาชดใช้ให้ภรรยาอื่นๆ

4.3.2.2 ภรรยาเดินทางไกล มี 3 กรณีด้วยกัน กรณีแรกคือภรรยาเดินทางซึ่งเป็น
ธุระของเธอเอง โดยที่สามีไม่อนุญาตให้เธอไป ก็ถือว่าเธออยู่ในประเด็นของการไม่เชื่อฟังสามี
ดังนั้นสามีไม่จำเป็นจะต้องแบ่งเวรค้ำแรมให้กับเธอ กรณีที่สองคือภรรยาเดินทางด้วยธุระของเธอ
เอง และสามีได้อนุญาตให้เธอไปแล้ว เช่น ไปอุมเราะฮ์ไปทำหัจญ์ นักวิชาการได้มีความเห็น
แตกต่างกัน ซึ่งมัฮัซบมาลิกีย์ได้กล่าวว่า วาญิบนั้น ได้ถูกยกเลิกไป มัฮัซบอะฮ์ลิย์ได้กล่าวว่า
วาญิบจะต้องแบ่งเวรค้ำแรม มัฮัซบฮัมบาลียฺได้กล่าวว่าสามีไม่จำเป็นจะต้องชดใช้ มัฮัซบชาฟีอียฺกลุ่ม
ใหม่ได้กล่าวว่าไม่ต้องชดใช้ กลุ่มเก่ากล่าวว่าสามีจำเป็นจะต้องชดใช้ และกรณีที่สามคือภรรยา

เดินทางด้วยฐานะของสามี นักวิชาการมีความเห็นว่าสามีจะต้องชดใช้เวรค้างแรมให้เธอ (Hasan Suhayl al-Jamīli, nd. :38)

4.3.3 ภรรยายินยอมมอบสิทธิในการค้างแรมให้กับภรรยาคนอื่นๆ

นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าอนุญาตให้ภรรยาคนใดคนหนึ่งมอบคืนและวันที่เป็นสิทธิของนางให้กับภรรยาคนอื่นๆ ด้วยเงื่อนไขว่าสามีจะต้องเห็นด้วยกับนาง (al-Shawkānī, Muhammad Alī al- Shaukānī, 1993.:6/373)

มีหะดีษรายงานโดยอาอิชะฮฺ

((عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ وَهَبَتْ يَوْمَهَا لِعَائِشَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَنْقِسُ لِعَائِشَةَ يَوْمَهَا وَيَوْمَ سَوْدَةَ))

(أخرجه البخاري:5212)

ความหมาย “รายงานจากท่านหญิงอาอิชะฮฺว่า ท่านหญิงเสาะละฮฺ บินตุ ซัมอะฮฺ ได้มอบวัน(เวร)ของนางให้อาอิชะฮฺ และท่านเราะสูล ﷺ จึงได้แบ่งเวรให้กับอาอิชะฮฺในวันของนางเองและวันของเสาะละฮฺ ด้วยเช่นกัน”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy:5212)

4.3.4 ภรรยาตกศาสนา

นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ภรรยาที่ตกศาสนาจะไม่มีสิทธิ์ได้รับการแบ่งเวรค้างแรมจากสามี และไม่มีสิทธิ์ในการที่จะได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูจากสามี เช่นเดียวกัน การแต่งงานของเขากับภรรยาที่ตกศาสนานั้นเป็นโมฆะ (Hasan Suhayl al-Jamīli, nd. :41)

4.3.5 ภรรยาถูกหย่า

ภรรยาที่ถูกหย่าในทุกรูปแบบจะไม่มีสิทธิ์ได้รับการแบ่งเวรจากสามีของนางในช่วงอิดตะฮฺของนาง แต่มีสิทธิ์ได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูจากสามีของนาง (Hasan Suhayl al-Jamīli, nd. :42)

5- ความเท่าเทียมในการปฏิสัมพันธ์ที่ต่อบรรดาภรรยา

หนึ่งในสิทธิของภรรยาที่ควรจะได้รับจากสามีคือ ความเท่าเทียมกันในเรื่องของการปฏิสัมพันธ์หรือการปฏิบัติที่ต่อพวกนาง ดังนั้นสามีจะต้องให้ความเท่าเทียมในเรื่องของการให้ค่าอุปการะ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องอุปโภคและบริโภค เช่นเดียวกันในเรื่องของค่าเลี้ยงดูบุตรก็ต้องให้ตามความเหมาะสมของวัย และเหมาะสมต่อความจำเป็นของลูกแต่ละคน เช่นเดียวกันสามีจะต้องทำการปรองดองภรรยาที่มีปัญหาต่อกันเพราะมันคือความรับผิดชอบของเขา และสามีจะต้องให้การดูแลเอาใจใส่ในทุกเรื่องที่สามารถจะทำให้พวกนางนั้นเกิดความพึงพอใจจนกระทั่ง

ไม่ทำให้พวกนางมีความคิดว่าถูกลิดรอนสิทธิจากสามี (Abdu al-Nāsir Tawfiq al-Attār, 1972:216)

6- การมีเจตนาที่ดีในการปฏิบัติสัมพันธ์ต่อบรรดาภรรยา

ผู้เป็นสามีควรมีความพยายามที่จะทำทุกวิถีทางเพื่อให้เกิดความยุติธรรมด้วยเจตนาที่ดี เพื่อให้ได้มาซึ่งความพึงพอใจของบรรดาภรรยาจนกระทั่งไม่ทำให้เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งขึ้นภายในครอบครัวและสังคม และเพื่อให้ได้มาซึ่งความพึงพระทัยของอัลลอฮ์ ﷻ ในที่สุด และความดีที่ปฏิบัติต่อพวกนางนั้นควรจะมีคุณสมบัติที่สมควร ไม่ควรมีความดีที่จะอธรรมต่อคนใดคนหนึ่งเพียงเพราะไม่พึงพอใจต่อนาง

ท่านเราะฮ์ลุส ได้กล่าวว่

((لَا يَفْرَكُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ))

(أُخْرِجَهُ الْمُسْلِمُ : 1469)

ความว่ “ชายผู้ศรัทธา(สามี)อย่าได้รังเกียจเคียดแค้นท่หญิงผู้ศรัทธา(ภรรยา) ถ้าหากเขาไม่ชอบลักษณะนิสัยข้อหนึ่งข้อใดในตัวนาง ก็อาจจะมีข้ออื่นที่เขารชอบ”

(บันทึกโดย al-Muslim : 1469)

ผู้เป็นสามีควรมีความยินดีและเต็มใจในการทำดีและเอาใจใส่ภรรยา และแน่นอนว่ว่ทุกๆการงานนั้นอยู่ที่การเจตนา (นียะฮ์) ท่านเราะฮ์ลุส ได้กล่าวว่

((إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَّا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ))

(أُخْرِجَهُ الْبُخَارِيُّ : 1)

ความว่า “แท้จริงกิจการงานทั้งหลาย (ขึ้นอยู่กับ) กับการเจตนา และแท้จริงสำหรับทุกคนนั้น (คือ) สิ่งที่เขาได้มีเจตนาไว้ ดังนั้นผู้ใดซึ่งการอพยพของเขา (มีเจตนาเพื่อ) สู้อัลลอฮ์และเราะฮ์สูลของพระองค์ ดังนั้นการอพยพของเขานั้น ไปสู่ (ความพึงพอใจพระทัยต่อ) อัลลอฮ์และเราะฮ์สูลของพระองค์ และผู้ใดซึ่งการอพยพของเขาเพื่อโลก (ทรัพย์สินสมบัติเงินทองหรือเพื่อความสุขทางโลกอย่างเดียว) หรือเพื่อผู้หญิงที่เขาจะแต่งงานด้วย ดังนั้นการอพยพของเขานั้น ไปสู่ที่เขาเป้าหมายไว้”

(บันทึกโดย al-Bukhāri:1)

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ยกเว้นความขุติธรรมที่เกินความสามารถของมนุษย์จะควบคุมได้นั้นคือเรื่องของความรัก แต่ก็ไม่ควรแสดงความรักต่ออีกคนจนออกหน้าออกตา กระทั่งภรรยาที่เหลือ มีความรู้สึกถูกละเลยและถูกทอดทิ้ง ดังนั้นความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้นที่สามารถจะประคับประคองการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบรรดาภรรยาให้อยู่รอดต่อไปได้

ตัวอย่างกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบรรดาภรรยามีดังนี้

6.1 การให้ความรู้ศาสนา

สามีควรให้การอบรมสั่งสอนสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ภรรยา เช่น สอนคัมภีร์อัลกุรอานเพื่อให้เข้าใจคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์ ﷻ ด้วยการทำชะละเกาะฮ์อัลกุรอาน สอนการแต่งกายที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม และอื่นๆที่เป็นความรู้ที่ยังประโยชน์แก่นาง สามารถเติมแข็งแกร่งให้กับจิตวิญญาณของนาง และสามารถนำพานางให้อยู่ในแนวทางของอิสลาม ให้รอดพ้นจากไฟนรกได้

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ﴾

(التحریم : 6)

ความว่า “โอ้อับรรคาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงคุ้มครองตัวของพวกเจ้าและครอบครัวของพวกเจ้าให้พ้นจากไฟนรก เพราะเชื้อเพลิงของมันคือมนุษย์ และก้อนหิน มีมะลาอิกะฮ์ผู้แข็งแกร่งราวหาญคอยเผ่ารักษา มันอยู่ พวกเขาจะไม่ฝ่าฝืนอัลลอฮ์ในสิ่งที่พระองค์ทรงบัญญัติแก่พวกเขา และพวกเขาจะปฏิบัติตามที่ถูกบัญชา”

(อัตตะฮิม:6)

ท่านอะลี อิบน์ อบีฏอลิบ رضي الله عنه กล่าวอธิบายว่า “พวกท่านจงอบรมสั่งสอนสิ่งที่ดีแก่พวกเขา”

6.2 กวดขันในเรื่องการทำอิบาดะฮ์

สามีควรประทับประคองภรรยาให้ดำรงอยู่ในหลักการอิสลาม สนับสนุนนางให้ทำความดี กวดขันให้ละหมาดตรงต่อเวลา และการปฏิบัติอิบาดะฮ์ต่างๆ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสในอัลกุรอานว่า

﴿ وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ
وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ﴾

(طه : 132)

ความว่า “และเจ้าจงใช้ครอบครัวของเจ้าให้ทำละหมาด และจงอดทนในการปฏิบัติ เรามิได้ขอเครื่องยังชีพจากเจ้า เราต่างหากเป็นผู้ให้เครื่องยังชีพแก่เจ้า และบ้านปลายนั้นสำหรับผู้ที่มีความยำเกรง”

(ฏอฮา:132)

และพระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا
نَبِيًّا ، وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ﴾

(مریم : 54-55)

ความว่า “และจงกล่าวถึงเรื่องของอิสมาอีลที่อยู่ในคัมภีร์ แท้จริงเขาเป็นผู้ซื่อสัตย์ต่อสัญญา และเขาเป็นเราะสุล เป็นนบี, และเขาใช้หมู่ญาติของเขาให้ปฏิบัติละหมาดและจ่ายซะกาต และเขาเป็นที่โปรดปราน ณ ที่พระเจ้าของเขา”

(มัรยัม: 54-55)

6.3 การให้เกียรติ

สามีจะต้องให้เกียรติภรรยา ขึ้นชมในความดีงามของนาง เช่น การเป็นภรรยาที่ดี ต่อสามี การดูแลรับใช้สามี การเลี้ยงดูอบรมลูกๆ เป็นต้น และควรมองข้ามความผิดพลาดของนาง ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า

((خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي))

(أخرجه أبو داود: 4899)

ความว่า “ผู้ที่ประเสริฐที่สุดในหมู่พวกท่านคือผู้ที่ประเสริฐที่สุดต่อครอบครัวของเขา ส่วนฉันนั้นก็เป็นผู้ที่ประเสริฐที่สุดในหมู่พวกท่านต่อครอบครัวของฉัน”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 4899)

สามีจะต้องไม่ทำร้ายและดูถูกภรรยาด้วยคำพูดและการกระทำที่ไม่ดี หรือด้วยถ้อยคำที่หยาบโหลน อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مَنْ وُجِدَ كُمْ وَلَا تَضَارُوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ ﴾

(الطلاق: 6)

ความว่า “จงให้พวกนางพำนักอยู่ ณ ที่พวกเจ้า และอย่าทำอันตรายพวกนางเพื่อให้เกิดการคับแค้นแก่พวกนาง”

(อิฎฎาะละลา: 6)

และเมื่อมูอาวิยะฮฺ อิบน์ หัยยะฮฺ ได้ถามท่านเราะสูล ﷺ เกี่ยวกับสิทธิของภรรยาที่พึงได้รับ จากสามีท่านกล่าวว่า

عن حكيم بن معاوية القشيري عن أبيه قال : (قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ! مَا حَقُّ زَوْجَةٍ أَحَدِنَا عَلَيْهِ ؟ قَالَ : أَنْ تُطْعَمَهَا إِذَا طَعِمْتَ ، وَتَكْسُوَهَا إِذَا اكْتَسَيْتَ ، أَوْ اكْتَسَبْتَ ، وَلَا تُضْرَبَ الْوَجْهَ ، وَلَا تُقَبَّحَ ، وَلَا تَهْجُرَ إِلَّا فِي النَّبْتِ)

(رواه أبو داود: 2142)

ความว่า “ท่านจะต้องให้อาหารแก่นางเมื่อท่านรับประทานอาหาร ให้เครื่องนุ่งห่มแก่นางเมื่อท่านสวมใส่เครื่องนุ่งห่ม อย่าตบหน้านาง อย่าคำทอนาง และอย่าทิ้งนางไว้ลำพังนอกบ้าน”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2142)

6.4 การให้ความคุ้มครอง

ตามหลักการอิสลาม ผู้ชายคือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองดูแลและเลี้ยงดูผู้หญิง ด้วยการแสวงหาสิ่งดีๆ และให้ความคุ้มครองแก่นางจากสิ่งชั่วร้ายและห่างไกลจากฟิตนะฮ์

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِنَفْسِنَّ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاصْرَبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا﴾

(النساء : 34)

ความว่า “บรรดาชาชนั้น คือผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองเลี้ยงดูบรรดาหญิง เนื่องด้วยการที่อัลลอฮ์ได้ทรงให้บางคนของพวกเขาเหนือกว่าอีกบางคน และด้วยการที่พวกเขาได้จ่ายไปจากทรัพย์สินของพวกเขา บรรดากุลสตรีนั้นคือผู้จงรักภักดี ผู้รักษาในทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ลับหลังสามี เนื่องด้วยสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงรักษาไว้ และบรรดาหญิงที่พวกเขาหัวนเกรงในความต้อติงของนางนั้น ก็จงกล่าวตักเตือนนางและทอดทิ้งนางไว้แต่ลำพังในที่นอน และจงเขียนนาง แต่ถ้านางเชื่อฟังพวกเขาแล้ว ก็จงอย่าหาทางเอาเรื่องแก่นาง แท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงสูงส่งผู้ทรงเกรียงไกร”

(อันนิสาอ์: 34)

และอัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾

(التحریم : 6)

ความว่า “โอ้อับรรคาผู้ศรัทธาเอ๋ย จงคุ้มครองตัวของพวกเจ้าและครอบครัวของพวกเจ้าให้พ้นจากไฟนรก เพราะเชื้อเพลิงของมันคือมนุษย์ และก้อนหิน มีมะลาอิกะฮ์ผู้แข็งแกร่งราวหาญคอยเฝ้ารักษามันอยู่ พวกเขาจะไม่ฝ่าฝืนอัลลอฮ์ในสิ่งที่พระองค์ทรงบัญชาแก่พวกเขา และพวกเขาจะปฏิบัติตามที่ถูกบัญชา”

(อัตตะฮ์รีม:6)

และเมื่อมออาวียะฮ์ อิบน์ หัยยะฮ์ ได้ถามท่านเราะฮ์ลุล ﷺ เกี่ยวกับสิทธิของภรรยาที่พึงได้รับ จากสามีท่านกล่าวว่า

عن حكيم بن معاوية القشيري عن أبيه قال : ((قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ! مَا حَقُّ زَوْجَةٍ أَحَدِنَا عَلَيْهِ ؟ قَالَ : أَنْ تُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمْتَ ، وَتَكْسُوَهَا إِذَا اكْتَسَبْتَ ، أَوْ اكْتَسَبْتَ ، وَلَا تَضْرِبَ الْوَجْهَ ، وَلَا تُفَبِّخَ ، وَلَا تَهْجُرْ إِلَّا فِي الْبَيْتِ))

(رواه أبو داود : 2142)

ความว่า “ท่านจะต้องให้อาหารแก่นางเมื่อท่านรับประทานอาหาร ให้เครื่องนุ่งห่มแก่นางเมื่อท่านสวมใส่เครื่องนุ่งห่ม อย่าคบบ่นนาง อย่าคำทอนาง และอย่าทิ้งนางไว้ลำพังนอกบ้าน”

(บันทึกโดย Abū Daūd : 2142)

6.5 การดูแลเมื่อขามป่วยไข้

ชีวิตคู่จะเป็นชีวิตที่มีความสุขและความอบอุ่น ถ้าทั้งสองชีวิตอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจต่อกัน และถ้อยทีถ้อยอาศัยกันเมื่อพบเจอความลำบาก อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ۝ ﴾

(النساء : 19)

ความว่า “ และจงอยู่ร่วมกับพวกนางด้วยดี หากพวกเจ้าเกลียดพวกนางก็อาจเป็นไปได้ว่าการที่พวกเจ้าเกลียดสิ่งหนึ่งขณะเดียวกัน อัลลอฮ์ก็ทรงให้มีในสิ่งนั้น ซึ่งความดีอันมากมาย”

(อันนิสาฮ์: 19)

6.6 การดูแลสั่งสอนบุตร

ท่านเราะสูล ﷺ ได้ระบุว่า การให้ความสำคัญแก่บุตรบางคนและละเลยอีกบางคน นั้น ถือเป็น การกระทำที่อธรรม ซึ่งเป็นการกระทำที่ต้องห้ามในอิสลาม

ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวว่า

((عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَإِلِمَامٌ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ فِي أَهْلِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا وَالْحَادِمُ فِي مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ))

(أخرجه البخاري : 853)

ความว่า “ทุกคนในหมู่พวกท่านเป็นผู้รับผิดชอบ และทุกคนในหมู่พวกท่านต้องถูกสอบสวนต่อความรับผิดชอบของเขา ผู้ชายเป็นผู้รับผิดชอบต่อครอบครัวของเขา และต้องถูกสอบสวนในความรับผิดชอบของเขา”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy:853)

ลูกหลานคืออะมานะฮฺ(หน้าที่ต้องรับผิดชอบ)บนบ่าของบิดามารดาทุกคน ทั้งสองท่านจะถูกสอบสวนถึงภาระหน้าที่ต่อลูกหลานในวันกิยามะฮฺ และด้วยการอบรมปลูกฝังศาสนา และจริยธรรมแก่ ลูกหลานจะทำให้พวกเขากลายเป็นแก้วตาดวงใจแก่พ่อแม่ ทำให้มีความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า (สิทธิโดยธรรมชาติของมนุษย์ ที่อิสลามยืนยันรับรอง เซค มุหัมมัด บิน ศอลิห์ อัล-อุษัยมีน แปลโดย: อันวา สะฮฺ และ อุษมาน อิศรีส, nd.: 18)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِّنْ عَمَلِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴾

(الطور : 21)

ความว่า “และบรรดาผู้ศรัทธา บรรดาลูกหลานของพวกเขาจะดำเนินตามพวกเขาด้วยการศรัทธา เราจะให้ลูกหลานของพวกเขาอยู่ร่วมกับพวกเขา และเราจะไม่ให้การงานของพวกเขาลดหย่อนลงจากพวกเขาแต่อย่างใดแต่ละคนย่อมได้รับการค่าประกันในสิ่งที่เขาขวนขวายไว้”

(อิฎฺ-ฎุร : 21)

ท่านเราะฮ์สูล ﷺ ได้กล่าวอีกว่า

((إذا مات ابن آدم انقطع عمله إلا من ثلاث: صدقة جارية، أو علم ينتفع به، أو ولد صالح يدعو له))

(أخرجه المسلم : 1631)

ความว่า “เมื่อบ่าวคนหนึ่ง (มนุษย์) ได้เสียชีวิตลง การงานของเขาจะถูกตัดขาด นอกจากการ งานสาม ประการ คือการบริจาคทานที่ถาวร หรือความรู้ที่เป็นประโยชน์ หรือลูกที่ดีซึ่งขอดูอาให้กับเขา”

(บันทึกโดย al-Muslim : 1631)

7- บทลงโทษของผู้ที่ไม่มีความยุติธรรมต่อบรรดาภรรยา

หากผู้เป็นสามีไม่มีความยุติธรรมในเรื่องของคำอุปการะเลี้ยงดู การปฏิบัติสัมพันธ์ที่ดี เรื่องที่อยู่อาศัย หรือเรื่องการแบ่งเวรค่างแรม (ยกเว้นเรื่องความรัก) เขาก็จะมีความผิด ถูกสอบสวน และถูกลงโทษในโลกหน้าด้วยบทลงโทษที่สาสม ท่านเราะฮ์สูล ﷺ ได้กล่าวว่

((من كانت له امرأتان، فمال إلى إحداهما: جاء يوم القيامة وشقه مائل))

(أخرجه أبو داود: 2133)

ความว่า “ผู้ใดมีภรรยา 2 คน แล้วเขาก็เอนเอียงไปยังหนึ่งในสองคน (ในอีกสำนวนหนึ่งระบุว่า แล้วเขาก็ไม่ให้ความสำคัญเป็นธรรมระหว่างสองคนนั้น) ในวันกิยามะฮ์เขาผู้นั้นจะมาในสภาพที่หนึ่งในสองซีก (ของร่างกาย) ของเขาเอียงไป”

(บันทึกโดย Abū Daūd: 2133)

จากหะดีษนี้บ่งบอกว่าสามีจำเป็นจะต้องให้ความเท่าเทียมระหว่างบรรดาภรรยา และห้ามลำเอียงแก่คนหนึ่งคนใดในจำนวนภรรยาทั้งหมดของเขา อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า(และพวกเจ้าจงอย่าเอียงทั้งหมด) ซึ่งหมายถึง ลำเอียงในเรื่องการแบ่งแหว การให้ค่าอุปการะต่างๆ ไม่รวมเรื่องของการรัก เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกินความสามารถของมนุษย์จะควบคุมได้ (Sharfu al-Haq al-Azīm Ābādī Abu Abdu al- Rahmān,1994.:6/121)

ส่วนบทลงโทษในโลกนี้ เขาก็คือผู้ที่ก่ออาชญากรรม เพราะการที่สามีธรรมต่อภรณานั้นถือว่าเป็นการก่ออาชญากรรมที่รุนแรงในทางกฎหมายอิสลาม เป็นหน้าที่ของกอฎี(ผู้พิพากษา) ที่จะต้องทำการลงโทษด้วยบทลงโทษตามกฎหมายได้กำหนดไว้ ที่ว่าด้วยการละเลยหน้าที่ของสามีต่อภรรยา เช่น การเรียกตัวของสามีมาปรับทัศนคติ หรือจำคุก หรือปรับเงิน เป็นต้น (Abdu al-Nasir Tawfiq al-Attār,1972.:244)

Prince of Songkla University
Pattani Campus